

vergadering **C226**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 31 maart 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Welvaartsfonds – 2156 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe participatieladder van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen – 2300 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid – 2337 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen dat doctoraatsstudenten in optimale omstandigheden kunnen werken – 2233 (2021-2022)	15
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Cyberscan van de Federale Overheidsdienst Economie en de synergie met de acties vanuit Vlaanderen – 2323 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale tool Cyberscan, die bedrijven helpt zich te beschermen tegen cyberaanvallen – 2333 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het beleidsplan Artificiële Intelligentie en de uitgevoerde AI-nulmeting – 2252 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van artificiële intelligentie bij de Vlaamse ondernemingen – 2342 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project Instroommodel voor niet-beroepsactieven van VDAB – 1507 (2021-2022)	26
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over VDAB-stages in de dienstenchequesector – 2285 (2021-2022)	

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mogelijk maken van VDAB-stages in de dienstenchequesector – 2308 (2021-2022)	30
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gratis treinticket voor werkzoekenden die gaan solliciteren – 2331 (2021-2022)	35
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het afschaffen van de aanwervingspremie en de tewerkstelling in de sociale economie – 2335 (2021-2022)	38
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan voor een beter uitbestedingsbeleid van VDAB – 2338 (2021-2022)	40
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over controles op fraude bij pakjesbedrijven – 2355 (2021-2022)	43

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Welvaartsfonds – 2156 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): In het kader van het crisis- en relancebeleid werden verschillende solvabiliteitsmaatregelen uitgewerkt door de Vlaamse Regering. Het Welvaartsfonds was daar eentje van. We waren daar allemaal heel enthousiast over en nog steeds trouwens. Het Welvaartsfonds zal kapitaalparticipaties en achtergestelde leningen toekennen aan Vlaamse bedrijven. De doelstelling is een fonds van ongeveer een half miljard euro, waarvan ongeveer de helft via publieke middelen en 260 miljoen euro aan private middelen via de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV). Initieel was het de bedoeling dat particulieren zouden kunnen investeren in het fonds in het kader van 'investeer in onze economie in plaats van elders', maar deze piste werd inmiddels verlaten wegens een aantal problemen.

Het Welvaartsfonds werd gelanceerd in december 2020 en zou in verschillende fases van start gaan. Uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 17 januari 2022 blijkt dat het Welvaartsfonds momenteel beschikt over 205 miljoen euro, waarvan 107 miljoen euro private middelen. De private investeerders zijn de usual suspects zoals KBC, BNP Paribas Fortis, Belfius, Ethias, Baloise enzovoort. Het bleek ook dat tachtig dossiers momenteel in onderzoek zijn, maar dat nog geen investeringen gebeurd zijn in Vlaamse bedrijven.

Dat is de stand van zaken tot nu toe. De lancering is gebeurd, wat op zich goed is, maar het is 'work in progress'.

Minister, hoe verliep het aantrekken van private financiering voor het Welvaartsfonds? Hoe evolueert dat? Gaat het volgens de verwachtingen? Waarom wordt momenteel geen verdere fundraising nodig geacht? Wordt gewacht op het verloop van de investeringsbeslissingen of is er eerder een beperkte private interesse? Welke factoren spelen hier?

Zoals gezegd, zijn tachtig dossiers in onderzoek. Wat is daar de stand van zaken? Het Welvaartsfonds lijkt een trage opstart te kennen – dat is geen kritiek voor alle duidelijkheid – aangezien de investeringsdossiers al enige tijd in onderzoek zijn. Hoe schat u dit in? Hoe gaat het onderzoek verder? Denkt u dat we binnen afzienbare tijd de eerste realisaties daarvan kunnen zien?

Hoe is het Welvaartsfonds complementair met de reguliere werking van PMV, waarbij ook participaties en leningen aan bedrijven in Vlaanderen worden toegekend? Kunt u al inschatten of er geen dubbele werking is?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het feit dat ik niet fysiek in de commissie aanwezig ben, heeft alles te maken met mijn eigen gezondheidstoestand die niet helemaal 'à jour' is. Ik vind het dan ook niet zo gezond om jullie fysiek te woord te staan.

Het Welvaartfonds, dat weet u, collega Vande Reyde, werd opgezet als een specifiek instrument voor het herstel van de solvabiliteit in het kader van corona, gericht op bedrijven die een negatieve impact van corona ondervinden. Vandaag is het fonds operationeel en worden de investeringsaanvragen die zich aandienen, onderzocht. Alle kenmerken en voorwaarden zijn te vinden op de website www.welvaartsfonds.eu.

Ik begrijp uit uw vragen, collega Vande Reyde, dat u enigszins ongeduldig lijkt te worden. Ik kan u verzekeren dat dit nergens voor nodig is. Het is logisch dat ik dat zeg natuurlijk.

Het Welvaartsfonds heeft een mooie mix aangetrokken van verzekeraars en banken die in België actief zijn. Op het ogenblik van het aantrekken van deze middelen liepen er ook initiatieven op federaal vlak en in Brussel en Wallonië. Ondanks deze vele initiatieven is het proces voor het aantrekken van private financierders vlot verlopen. Heel wat partijen zetten dus mee de schouders onder het instrument. En – u hebt ze zelf opgesomd – dat zijn niet de minste, het zijn sterke partners.

Tijdens de fundraising werd beslist om te starten met een 'eerste close' van ongeveer 200 miljoen euro en al onmiddellijk deze middelen aan het werk te zetten volgens de criteria en rendementsverwachtingen die met de investeerders afgesproken zijn. Indien de nood ontstaat, kan een verdere fundraising gebeuren. Dat zal in functie van het investeringsritme en de marktomstandigheden bekeken worden. We hebben immers een maximum voorzien van circa 500 miljoen euro, waarvan minder dan de helft vanuit de Vlaamse overheid.

Er zijn meer dan tachtig dossiers. Het Welvaartsfonds is volledig operationeel. Alle dossiers worden grondig geanalyseerd. Een aantal dossiers werden geweigerd om uiteenlopende redenen en een aantal dossiers hebben geopteerd voor een andere financiering.

De opstart van het Welvaartsfonds is vergelijkbaar met andere initiatieven die vroeger reeds opgezet werden. Er is enige tijd nodig alvorens dergelijk instrument de nodige 'tractie' krijgt.

De investeringsperiode loopt nog geruime tijd, en het is nu dus te vroeg om hier conclusies aan te verbinden.

PMV verwacht in de volgende maanden de eerste deal te kunnen aankondigen. Ik vraag u om nog een klein beetje geduld, collega Vande Reyde. U kunt dan nog eens een vraag stellen, dat is ook interessant.

Het Welvaartsfonds kan op een andere manier de markt benaderen dan bij de traditionele PMV-werking. Aangezien de meerderheid van de middelen in het Welvaartsfonds private middelen zijn, heeft het geen co-investeerder nodig op het niveau van elke individuele equity-investering, wat bij een equity-investering uit PMV-middelen wel het geval is.

Zoals ik gesteld heb in mijn inleiding is het Welvaartsfonds een instrument om de solvabiliteit van ondernemingen te ondersteunen. Hoewel het instrument in het kader van corona werd geconcipieerd is het bijzonder waardevol dat we nu – in volle Oekraïne-crisis – over dergelijk operationeel investeringsfonds kunnen beschikken. Ik ben ervan overtuigd dat het Welvaartsfonds ons nog zeer goede diensten zal bewijzen om Vlaamse bedrijven – kmo's of scale-ups – te versterken en om hun groei te kunnen stimuleren in de moeilijke context van Oekraïne.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat is een goede zaak. Ongeduldig zijn wij van nature in deze commissie. Ik ben blij dat alles volgens schema verloopt en we de resultaten weldra zullen zien.

Ik heb nog één bijkomende vraag, het is een beetje een bezorgdheid over die 'mogelijke duplicatie'. Dat is een aandachtspunt met PMV. Er is de reguliere werking van PMV, maar er zijn nog fondsen met een gelijkaardige doelgroep zoals Belgium Crowdfunding van de federale participatiemaatschappij. PMV heeft daar

ook weer 31 miljoen euro in geïnvesteerd. Ik heb recent een schriftelijke vraag aan u gesteld over de investeringen van PMV. Uit uw antwoord bleek dat ze in het voorbije jaar 121 miljoen euro hebben geïnvesteerd in dertien fondsen die ook weer scale-ups en groeibedrijven beogen.

Het risico daarbij is dat bij probleemdossiers soms verschillende investeerders met tegengestelde belangen tegenover elkaar staan. Als je versnippering hebt in de publieke financiering, is dat natuurlijk geen goede zaak want dan zorg je ervoor dat er misschien niet optimaal gebruikgemaakt wordt van al die middelen. Daarom heb ik deze vraag: hoe schat u de afstemming in van vooral investeringen van PMV, maar ook bijvoorbeeld via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM)? Ik weet dat u daar minder zeggenschap over heeft, maar ik vind dat er gewaakt moet worden over de duplicatie. In de opmaak van een nieuwe beheersovereenkomst met PMV zal er misschien ook het best aandacht voor zijn dat de stroomlijnen van investeringen naar scale-ups elkaar niet – zeg maar – kannibaliseren en dat je daar vermijdt dat je interne concurrentie creëert tussen verschillende publieke stromen.

Het is een vraag, maar vooral ook een aandachtspunt. Ik begrijp dat u daar misschien op dit moment geen pasklaar antwoord op kunt geven, maar dat we wel zien dat die verschillende initiatieven mekaar niet gaan teniet doen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Vande Reyde, dank u wel voor de vraag en minister, dank voor het antwoord. Ik heb één bijkomende vraag. Minister, misschien hebt u het gezegd en is het mij ontsnapt, maar ik grijp terug naar het rapport van het Rekenhof dat vorige week in de commissie Algemeen Beleid en Financiën is besproken wat betreft relance. Zij hadden ook een aantal opmerkingen over het Welvaartsfonds. U hebt dat vermoedelijk gezien. Mijn vraag is: is het nog altijd de bedoeling dat het Welvaartsfonds naar 500 miljoen euro wordt opgetrokken? Omdat het Rekenhof daar toch vaststelt dat er een aankondiging geweest is. Zoals collega Van de Reyde ook zei, en ik meen ook dat dit bleek uit een schriftelijke vraag van collega Van Rompuy, dat er nu een dikke 200 miljoen euro in zit. Is het nog altijd de bedoeling om dat fonds naar 500 miljoen euro op te trekken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank voor de aanvullingen en de extra vragen. Collega Vande Reyde, het is een beetje moeilijk om op individueel dossierniveau een stand van zaken te geven omdat het Welvaartsfonds een zelfstandig rechtspersoon is. Het is totaal onafhankelijk van het Vlaamse Gewest. Er zijn dus juridische overwegingen waarom dat voor mij moeilijk is, maar ook commerciële: er is namelijk de betrokkenheid van de private investeerders. Dat zorgt er eigenlijk voor dat ik niet, zoals bijvoorbeeld bij een subsidie-instrument, zeer gedetailleerde updates kan en mag geven. Er zal wel gestructureerd gerapporteerd worden via de website. Ik heb dat ook meegegeven in de schriftelijke vraag. Mijn excuses, maar ik kan dus op individueel niveau geen commentaar geven omdat het Welvaartsfonds totaal onafhankelijk is van het Vlaamse Gewest en een zelfstandig rechtspersoon is.

Collega Vande Reyde, het is een zeer terechte opmerking dat er absoluut gewaakt moet worden over de complementariteit. Tickets onder 1,5 miljoen euro zijn voor PMV zelf, zijn ze erboven, dan zal eerst het Welvaartsfonds dat bekijken. Als zij niet instappen, kan PMV het bekijken. PMV kan evenwel niet alleen instappen. Het Welvaartsfonds kan dat wel. Maar de focus van het Welvaartsfonds is heel duidelijk en gericht: ondernemingen met negatieve impact van de coronacrisis of die tijdens de coronacrisis een groeimogelijkheid zagen. Het is zeker niet de bedoeling om interne concurrentie te organiseren. Daar waak ik ook zeer erg over. Voor u is het

van belang om te weten dat FPIM mee in het Welvaartsfonds zit. Ik heb daar ook zelf op aangedrongen, om net die concurrentie te gaan vermijden.

Collega Rzoska, ik heb die opmerking uiteraard gezien. Het zou erg zijn, mocht ik dat niet gelezen hebben. Ik neem de opmerkingen van het Rekenhof mee. Het is absoluut de bedoeling om naar de 500 miljoen euro te gaan. Dat is het maximum dat vooropgesteld is, maar we bekijken de venture fundraise in functie van het investeringsritme van het Welvaartsfonds, en van de marktomstandigheden. Dat zijn dus de twee aandachtspunten, maar uiteraard nemen we de opmerkingen van het Rekenhof mee.

Door te investeren in fondsen zorgen we er trouwens voor, collega's, dat PMV meer slagkracht krijgt. Er is eigenlijk weinig risico op concurrentie tussen die fondsen. Ik vind dat een sterk landschap ook echt noodzakelijk is voor onze start-ups. U bent daar ook voor, collega Vande Reyde. Het is voor hen een goede zaak.

Tot slot: de opmerking van het Rekenhof ging eigenlijk enkel over het feit dat het fonds nog niet volledig is. Ik herinner me die persconferentie nog zeer levendig. Het was zeker niet de bedoeling om dat fonds in één keer te realiseren, maar om in fases extra 'closings' te gaan doen, in functie van de noden. Dat blijft absoluut de bedoeling, maar we doen het op het moment dat we het nuttig achten.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Hartelijk bedankt. Ik ben alvast blij dat er de nodige aandacht is, onder andere voor de duplicatie. Ik snap dat dat geldt bij al die investeringen, ook de reguliere van PMV, en dat het soms een ongemakkelijke situatie is voor ons als beleidvoerders, als parlementsleden. Er is de autonomie, de onafhankelijkheid, om een aantal investeringsbeslissingen te nemen waarover wij niet de controle hebben, en uiteraard ook niet zouden moeten hebben. Maar ik denk wel dat we parlementaire mechanismen voor het beleid moeten zetten, dat we ervoor moeten zorgen dat die middelen optimaal met mekaar worden afgestemd. Ik denk dat het goed zou zijn dat daarover maximale transparantie komt naar ons, als parlementsleden, over de manier waarop die investeringen gemaakt worden. Dat is een opmerking die ik ook al gemaakt heb over reguliere investeringen van PMV. Dan kunnen we nagaan of die verschillende fondsen optimaal gebruikt worden.

Maar ik ben alvast blij dat u dat meeneemt als aandachtspunt en dat het al meegenomen is in de werking van het Welvaartsfonds. Voilà, we kijken uit naar de dag waarop het eerste dossier wordt afgerond. Ik ben ervan overtuigd dat u erover gaat communiceren. Ik kijk er alvast naar uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe participatieladder van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen – 2300 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, de provinciale ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen presenteert een nieuwe editie van de participatieladder met daarin per trede de arbeidsmatige participatie van personen uit de kansengroepen in 2020. Dat was het eerste jaar waarin de coronapandemie een stevige impact had op de arbeidsmarkt. De gezondheidspandemie had een negatief

effect op de tewerkstelling van kansengroepen. Begin 2022 zijn de vacaturecijfers echter historisch hoog en de krapte op de arbeidsmarkt is nu nijpender dan vóór de crisis. Dit gegeven kan de werkzaamheidsgraad van personen uit kansengroepen verhogen, mits de juiste sturing wordt voorzien.

Enkele conclusies die uit de meest recente studie naar voren komen zijn dat de tewerkstelling en arbeidsmatige participatie van personen uit de kansengroepen door middel van een ondersteunende maatregel in 2020 met 17 procent gedaald is in vergelijking met 2019.

De grootste daling in tewerkstelling manifesteert zich op trede 5 'betaald werk met ondersteuning'. De vermindering op deze trede met 17,6 procent is vooral toe te schrijven aan wijzigingen in het doelgroepenbeleid.

Op trede 4, bij de tijdelijke activerende trajecten, valt een soortgelijke daling te noteren. Die daling met 16,3 procent is wellicht het gevolg van de impact van de coronapandemie op de arbeidsmarkt.

Hierover heb ik de volgende vragen, minister.

Hoe evalueert u de nieuwe cijfers van POM West-Vlaanderen met betrekking tot de tewerkstelling van kansengroepen?

Wordt er een stijging in arbeidsmarktdeelname van kansengroepen gemeten na de daling als gevolg van de coronapandemie?

Is het geschetste beeld over de arbeidsmarktdeelname van kansengroepen representatief voor heel Vlaanderen?

Hoe evalueert u de deelname aan opleidingen bij VDAB en externe partners door kansengroepen? Welke initiatieven neemt u om dit aandeel te verhogen?

Hoe evalueert u het huidige doelgroepenbeleid? Zet dit beleidsmiddel de werkgever in voldoende mate aan om een werkzoekende uit een kansengroep aan te werven?

Kennen de tijdelijke activerende trajecten een stijgende instroom nu de beperkingen van de gezondheidscrisis verdwijnen?

Gaat VDAB samenwerkingsverbanden aan? Zo ja, graag toelichting hierbij.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Malfroot, ik heb uiteraard ook de editie 2020 van de Participatieladder van de POM West-Vlaanderen met heel veel interesse gelezen. Dat de impact van de coronapandemie het grootst was bij de tewerkstelling van bepaalde kansengroepen – kwetsbare profielen dus – is zorgwekkend maar geen grote verrassing. We weten dat groepen die het in normale economische tijden al moeilijker hebben op de arbeidsmarkt en vaker in conjunctuurgevoelige sectoren werken, sterker getroffen werden door de crisis. Dat bleek ook uit het 'Trendrapport 2021: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt' van het Steunpunt Werk. Het is ook daarom dat we in het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle hens aan dek' extra aandacht hebben besteed aan de meest kwetsbare personen.

Er is zeker nog werk aan de winkel voor deze groepen, maar ik durf voorzichtig positief te zijn. Niet alle groepen werden getroffen door de negatieve gevolgen van het coronavirus. Zo is er bij 55-plussers de laatste jaren stap voor stap vooruitgang geboekt. Zij lieten tussen 2010 en 2020 een stijging in werkzaamheidsgraad optekenen van 17,5 procentpunt, tot 55,7 procent in 2020. Ook mensen met een arbeidshandicap gaan erop vooruit. Hun werkzaamheidsgraad bedroeg in 2020 46

procent. De neet-jongeren (not in education, employment or training) tonen ook relatief goede cijfers. Hun aandeel blijft al jaren relatief laag en bedroeg 7,3 procent in 2020. Er zijn uiteraard wel wat verschillen, maar die zijn op het eerste gezicht niet significant.

De coronapandemie had een impact op de tewerkstelling van kansengroepen in heel Vlaanderen, niet enkel in West-Vlaanderen, en die impact is over heel Vlaanderen vergelijkbaar.

Dan kom ik tot uw vierde en zesde vraag. Het is van belang om aan te geven dat opleiding geen doel op zich is. Het is vooral de kortste weg naar werk die voor mij van belang is, en dat vergt ook maatwerk. VDAB voert heel wat acties in dat verband. Zo werd vorig jaar het instroomproces voor opleidingen vernieuwd. In het verlengde daarvan wordt dit jaar ook ingezet op het verbeteren van de helderheid en de transparantie van de opleidingsinformatie op de website van VDAB. De toelatingsvoorwaarden om met een opleiding te kunnen starten worden momenteel ook herbekeken om de toegang tot de opleiding zo laagdrempelig mogelijk te maken en werkzoekenden maximaal opleidingskansen te geven. VDAB blijft tevens sterk inzetten op flankerende ondersteuning.

Binnen die tijdelijke activerende trajecten zijn er verschillende types te detecteren. Het gaat onder andere om de trajecten werkplekleren, de werkplekinstrumenten, acties binnen duaal leren, Wijk-werken en trajecten binnen het Werk-Zorgdecreet zoals de activeringstrajecten en de arbeidsmatige activiteiten waarover we het al hadden in deze commissie. Ik heb ook 2 miljoen euro geïnvesteerd in twee opleidings- en vormingsfondsen.

Het doelgroepenbeleid is al meer doelgericht gemaakt. Naar aanleiding van de Vlaamse Brede Heroverweging ben ik nog selectiever geworden in de doelgroepvermindering voor oudere zittende werknemers omdat de leeftijdsgrenzen opgetrokken worden.

De Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) is ingekanteld als een van de vier maatregelen in individueel maatwerk. Dat kwam hier al zeer uitgebreid aan bod.

En dan zijn er de samenwerkingsverbanden met de POM. Die zijn zeer interessant. Er is op 2 juli 2021 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen VDAB West-Vlaanderen, de POM en de provincie West-Vlaanderen. Dat was trouwens de eerste provincie met een provinciale samenwerkingsovereenkomst. Ik vond het heel boeiend om daar te zien hoe iedereen elkaar vindt in die gemeenschappelijke missie om de West-Vlaamse arbeidsmarkt uit te bouwen tot een wendbare arbeidsmarkt die futureproof is, met drie belangrijke doelen: meer mensen aan de slag, veerkrachtige ondernemingen en sterke loopbanen. En er zijn ook twee actieplannen: een voor het beleidsdomein Economie en Werk in samenwerking met de POM, en een voor het beleidsdomein flankerend onderwijsbeleid, in samenwerking met de sectie onderwijs van de provincie West-Vlaanderen.

Ik kan tot slot ook nog meegeven dat de POM West-Vlaanderen ook ondertekenend partner is in de drie afgesloten samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en de regiegebieden 'sociale economie en werk' in Brugge, de Westhoek en regio Mid-West.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord. Ik heb met heel veel enthousiasme proberen te luisteren, maar ik moet wel zeggen dat dat heel moeilijk is als ik u niet zie. Het scherm staat vrij laag. Ofwel zit ik te hoog.

Om terug te komen op uw antwoord: ik stel vast dat er toch wel een aantal sectoren zijn waar er een stijging vast te stellen is – dat is dus een goede zaak –, vooral

dan bij de 55-plussers en bij de personen met een arbeidshandicap. Als ik het goed begrepen heb, zijn de neet-jongeren op eenzelfde hoogte gebleven. Maar waar ik niets over gehoord heb – ofwel heb ik het niet goed gehoord omdat ik u niet zag – zijn eigenlijk de kansengroepen, dus de personen van niet-Europese afkomst. Daarvan blijkt dat daar toch een werkzaamheidsgraad is van slechts 40,1 procent. Minister, daar heb ik toch nog een bijkomend vraagje over. Hoe zult u de werkzaamheid bij die kansengroepen proberen op te krikken?

Een laatste vraagje ging eigenlijk over die samenwerkingsbanden. Ik heb geteerd dat u daarmee van start bent gegaan in West-Vlaanderen met VDAB. Maar zal zich dat ook uitrollen over de andere provincies?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Bedankt voor de vraag. Ik wil misschien even duiden, collega, dat de POM geen nieuwe ladder uitgevonden heeft. Dat is eigenlijk de ladder waarmee ze altijd al gewerkt hebben, en die ik persoonlijk wel zeer geslaagd vind om mee aan de slag te gaan.

Minister, het is goed dat er samengewerkt wordt met provinciale maatschappijen, met ontwikkelingsmaatschappijen, in West-Vlaanderen. Als we de studie bekijken en vergelijken met de rest van Vlaanderen, dan vallen er wel een aantal zaken op. We weten allemaal dat de sociale economie in de provincie West-Vlaanderen een zeer goede en belangrijke rol speelt. Maar ik wilde even focussen op het aandeel jongeren en vooral kortgeschoolden dat werkloos is. En dat vormt in West-Vlaanderen blijkbaar een groter aandeel dan in de rest van Vlaanderen. We hebben samen ook al werk gemaakt van het plan levenslang leren, en ook in West-Vlaanderen hebben ze daarrond een plan opgemaakt, net met de bedoeling om die goesting om te leren aan te moedigen bij de ongekwalificeerde uitstroom. Ik weet niet of daar nog verdere stappen in zijn gezet, en of andere provincies ook het mooie en goede voorbeeld van West-Vlaanderen opvolgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullende vragen. Excuses dat u mij niet kunt zien, mevrouw Malfroot. Maar ik zie wel mijzelf op het scherm, heel helder en met mijn hoofd volledig in beeld.

We bekijken de kansengroepen in hun geheel en we kijken ook naar de afstand. Ik geef een aantal voorbeelden van goede cijfers. Ook met mensen met een migratieachtergrond gaan we aan de slag, onder andere via de ESF-projecten (Europees Sociaal Fonds), om ze te bereiken, maar ook met taalopleidingen en opleidingen naar knelpuntberoepen.

Ook in de samenwerkingsovereenkomsten trouwens kijken we waar de meeste knelpunten liggen. Als blijkt dat de tewerkstelling van bijvoorbeeld mensen met een migratieachtergrond extra aandacht vraagt, dan wordt daarop ingezet.

De tewerkstelling van mensen geboren buiten de EU is zeer conjunctuurgevoelig. Ze werken vaak in sectoren die zwaar te lijden hadden onder de verplichte bedrijfssluitingen, bijvoorbeeld de horecasector. Nu de economie opnieuw herleeft, hoop ik dat de cijfers de conjunctuur zullen volgen.

De lokale regie wordt trouwens uitgebreid naar sociale economie en werk. Net omdat het lokale niveau zo belangrijk is voor VDAB om samen met partners te werken, doen we dat outreachend en aanklampend.

Mevrouw Vandromme, West-Vlaanderen is inderdaad een heel mooi voorbeeld van hoe je als provincie aan de slag kunt gaan met het actieplan levenslang leren en

hoe je daarrond kunt werken. Ik weet dat ook andere provincies zeker over het muurtje kijken naar wat er in West-Vlaanderen aan het gebeuren is om zo ook rond levenslang leren op een heel goede wijze aan de slag te gaan.

De samenwerking met de POM West-Vlaanderen is absoluut goed. De POM heeft ook een heel goede samenwerking met de West-Vlaamse sociale-economiesector. Die sector heeft zich in de provincie verenigd in één organisatie 4Werk en dat versterkt natuurlijk de slagkracht. Ook in Limburg bijvoorbeeld zetten we in op levenslang leren met een leerecosysteem via ESF, en dat is iets dat we ook in West-Vlaanderen willen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik wil nog even terugkomen op de werkzaamheidsgraad van niet-EU-burgers. Ik kan alleen maar zeggen dat dit een wederkerend gegeven is. We hebben het nu over corona, maar feit is natuurlijk dat dit probleem zich ook stelde voor corona.

Ik vind het fijn dat u voortwerkt aan akkoorden met lokale besturen en met VDAB om op die manier alle kansengroepen aan te zetten tot werk. Ik weet dat u daar hard op inzet en we zullen dat in de volgende jaren blijven evalueren.

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid – 2337 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): De Vlaamse Regering zet sterk in op de ondersteuning van de lokale detailhandel en het lokaal ondernemerschap. In deze legislatuur streeft zowel de Vlaamse Regering als dit parlement naar bedrijvige kernen in onze Vlaamse steden en gemeenten, want we willen natuurlijk allemaal de leegloop in de stads- en dorpskernen een halt toeroepen.

Daarom hebben we vorig jaar met de Vlaamse meerderheidspartijen een resolutie voor een kernversterkend handelsbeleid in Vlaanderen ingediend met heel wat verschillende actiepunten, onder andere een winkelshift, een wendbaar vergunningsbeleid, een aangepast regelgevend kader en een sterk flankerend beleid om meer experimenten op te zetten. De resolutie werd in mei 2021 kamerbreed goedgekeurd.

Ondertussen hebt u in het kader van het 'Plan van aanpak Bedrijvige Kern - Werk aan de winkel' verschillende initiatieven genomen, zoals het investeringsfonds handelspanden en de VLAIO-proploeg (Agentschap Innoveren en Ondernemen).

Daarnaast voorziet het regeerakkoord ook in een evaluatie van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid. Dit decreet biedt aan de lokale besturen enkele belangrijke instrumenten om een lokale visie en strategie inzake handelskernversterking te ontwikkelen en te koppelen aan ruimtelijke instrumenten, zoals ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) en stedenbouwkundige vergunningen.

In onze resolutie vroegen we ook een aanpassing en flexibilisering van het decreet. Tijdens de commissievergadering van oktober 2021 gaf u aan dat de evaluatie nog lopende was.

Kunt u toelichting geven bij de evaluatie van het decreet? Wat waren de conclusies van de nota van VLAIO? Wat zijn de eventuele conclusies?

Welke stappen moeten er nog worden gezet? Wanneer plant u om met een voorstel naar de Vlaamse Regering te stappen?

Kunt u toelichting geven bij de huidige stand van zaken van het Plan van aanpak Bedrijvige Kern?

Hoeveel aanvragen zijn er reeds goedgekeurd voor het Investeringsfonds Handelspanden?

Wat zijn de voorlopige conclusies van de begeleidingen van de VLAIO-profploegen bij onze lokale besturen?

In onze resolutie over handelskernversterking hebben we 33 acties naar voren geschoven. Kunt u toelichting geven bij de huidige stand van zaken omtrent de uitvoering van deze resolutie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, de doelstellingen van het decreet zijn vandaag nog steeds super actueel, ik hoef ze u niet voor te lezen.

Een van de belangrijke methodieken van het decreet was om de lokale besturen de nodige hefboomen te geven om zelf hun ruimtelijk economisch beleid vorm te geven. De evaluatie leert dat er op dat vlak nog veel groeipotentieel is. Een heel aantal lokale besturen hebben al ruimtelijke instrumenten voor kernversterking ingesteld, maar dat moeten er nog meer worden. Op het vlak van de afbakening van winkelarme zones zijn er nog zo goed als geen initiatieven genomen.

Ik vind het belangrijk dat lokale besturen zelf maximaal het heft in handen nemen. Zij zitten in de 'driving seat' van de winkelshift.

Op het vlak van regelgeving wil ik daarom een tweesporenbeleid blijven volgen: drempels wegnemen zodat lokale besturen hun lokale autonomie volop benutten en hun handelsvestigingsbeleid zelf vormgeven, en noodzakelijke aanpassingen doen aan het Vlaamse decreet.

Voor het eerste spoor heeft de Vlaamse Regering net voor krokus mijn voorstel goedgekeurd om een nieuwe en zeer toegankelijke subsidie goed te keuren voor de opmaak van een verordening of RUP. Gemeenten krijgen 50 procent subsidie voor externe ondersteuning met een maximum van 25.000 euro. Hiermee wil ik een antwoord bieden op de signalen uit de evaluatie dat er bij de gemeenten een tekort is aan tijd en capaciteit.

Voor het tweede spoor wil ik eerst inzetten op een aantal vrij snelle ingrepen in het decreet, ze bieden een antwoord op concrete vragen uit de resolutie van het Vlaams Parlement. Het gaat dan voornamelijk over: de verfijning van de categorieën van kleinhandel, met name de vierde categorie andere goederen; het vergunningsplichtig maken van de opsplitsing van kleinhandelszaken; de aanpassing van de vrijstelling van vergunningsplicht voor negentig dagen op bedrijventerreinen; de invoering van de meldingsplicht bij niet-vergunningsplichtige wijzigingen in handelsgehelen vanaf de eerstvolgende vergunningsaanvraag zodat het overzicht wordt bewaard; en de handhaving door de gemeenten in plaats van door de politie.

Deze voorstellen zijn uitgebreid besproken met de lokale besturen en de stakeholders. De teksten voor het wijzigingsdecreet worden momenteel door VLAIO uitgewerkt. Daarna volgt een bespreking binnen de Vlaamse Regering.

Er zijn momenteel 10 dossiers goedgekeurd voor de maatregel aankoop en transformatie van leegstaande handelspanden en er zijn 32 gemeenten die in de eerste golf werden goedgekeurd en volop aan de slag zijn met de proploeg. Voor de tweede golf lopen de intakegesprekken. De begeleidingstrajecten worden bewust gespreid over een aantal maanden, zodat er maximale wisselwerking ontstaat tussen de proploeg en de gemeentelijke diensten.

Inzake de resolutie kan ik u zeggen dat voor bijna alle sporen al concrete acties ondernomen zijn. Ik heb niet zo lang geleden op een gelijkaardige vraag geantwoord dat de rode draad door de resolutie én het Actieplan Bedrijvige Kernen is dat er een duidelijke focus is op twee grote sporen: regelgeving en innovatie. Bij dat laatste vermeld ik graag: het eerste relancepakket met de proploeg en 'De Vitrine' en het tweede relancepakket goedgekeurd net voor krokus met de derde-golfproploeg en die investeringslijn. Ik heb daar trouwens een webinar over gegeven op 15 februari waarvoor heel veel interesse was.

Dan is er nog de ontwikkeling van een Retail Dashboard en de projectoproepen Smart Cities. Er is dus zeer, zeer veel beweging.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, het was niet altijd zeer gemakkelijk om u te begrijpen. We lezen dat dan wel verder in het verslag.

In de vorige commissievergadering zei u inderdaad ook dat het iets is dat niet ideologisch is, dat we samen alles in het werk moeten stellen om daar de nodige handvatten aan te reiken. Veel hangt natuurlijk inderdaad ook af van de lokale besturen zelf, die gebruikmaken van de tools en de regelgeving die ter beschikking staan op dit moment. Onze fractie kijkt natuurlijk uit naar de noodzakelijke aanpassingen aan het decreet zelf. We zijn benieuwd wat daar in detail allemaal in staat. Die drempels wegnemen is inderdaad zeer belangrijk. Ik ben benieuwd wat de subsidie daar zal doen en wie er gebruik van zal maken.

Het plan van aanpak Bedrijvige Kern van de Vlaamse Regering stoelt op drie pijlers. Een van de pijlers was ook het stimuleren van innovatie in de detailhandelssector. Waar staat u daarmee op dat vlak? U gaf daarbij onder andere aan dat er een onderzoek komt naar de haalbaarheid van een Vlaams digitaal marktplatform. Hebt u daar de laatste stand van zaken van op dit moment?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, de leegstand in een aantal Vlaamse gemeenten is inderdaad problematisch. Uit onderzoek blijkt zelfs dat een op de tien winkelpanden leegstaat en dat een op de vijf winkels de laatste tien jaar verdwenen is. Wij kunnen de proploeg waarmee u aankomt om die handelskern te versterken, alleen maar positief onthalen. Daarom hebben wij ook het voorstel van resolutie van de collega's goedgekeurd. Ik begrijp nu dat die proploegen aan de slag zijn. Hoe werd die proploeg samengesteld? Wie zit daar eigenlijk in? Hoe verloopt de samenwerking met de lokale besturen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, het onderzoek naar het marktplatform met dat platform detailhandel wordt nu afgerond. Zodra het verslag definitief is, zal ik het ook bezorgen. Dan kunnen we daar uiteraard ook over spreken.

Collega Malfroot, de profploeg is samengesteld na een overheidsopdracht. Die is multidisciplinair. Ik heb dat ook al uitgelegd in de commissie. Daar zitten mensen in van stedenbouw, mobiliteit, toerisme en marketing. Er is dus een aanbesteding geweest om die profploeg samen te stellen. In het totaal zitten er een tiental bedrijven in.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): We blijven gaan, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen dat doctoraatsstudenten in optimale omstandigheden kunnen werken – 2233 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Collega's, minister, ik weet dat dit onderwerp natuurlijk ook zeer fel besproken wordt in de commissie Onderwijs, aangezien het gaat over de Panoreportage en het grensoverschrijdend gedrag aan onze Vlaamse universiteiten. Maar ook vanuit het licht van het wetenschappelijk onderzoek en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) moesten we dit toch even te berde brengen, aangezien we als FWO en als subsidiërende overheid toch ook de verantwoordelijkheid hebben dat de omstandigheden van studenten en van werknemers optimaal zijn.

Vandaar dat ik bepaalde vragen heb, want het FWO voorziet heel wat middelen en focust daarbij op excellentie en baanbrekend onderzoek. Ik vond het daarom gepast, minister, om het onderwerp hier te berde te brengen. Welke mogelijkheden zijn er voor het FWO en de overheid om erop toe te zien dat de doctoraatsstudenten in optimale omstandigheden hun onderzoek kunnen doen? Op welke manier worden kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van personeelsbeheer, humanresourcesmethodieken en een gedegen hr-beleid meegenomen bij de beoordeling van de dossiers en het toekennen van de middelen? Ik kijk uit naar uw antwoord, minister.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vraag, collega Sleurs. U weet dat ik na de Panoreportage zeer ontgoocheld was dat dit nog altijd niet op punt staat. Naar aanleiding van de reportage herhaalde ik ook mijn pleidooi dat ik al in 2018 heb gehouden om een extern neutraal aanspreekpunt te maken voor onze universiteiten en hogescholen.

Op uw vraag wat het FWO kan doen, wil ik graag meedelen wat het FWO al langere tijd doet, en wat het nu al concreet onderneemt naar aanleiding van de berichtgeving.

Het FWO ondersteunt onderzoekers in alle fasen van hun carrière. Aan het begin van een onderzoekscarrière voert het FWO een actief gelijkkansenbeleid en informeert het jonge onderzoekers ook over hun carrièrekansen binnen en buiten de academische context. Sinds 2010 kreeg het FWO hiervoor ook het HR Excellence label. Ook reglementair wordt heel wat bepaald.

Punt één betreft de tijd voor onderzoek. Het FWO beschouwt het behalen van het doctoraat als een van de belangrijkste eindpunten voor haar aspiranten. U weet dat ik daar al een regeling voor heb, dat een aspirant tot 20 procent van de tijd

mag besteden aan andere activiteiten. Een reden daarvoor is ook om de connectie met de latere jobs goed te behouden.

Punt twee is een goede promotor. Er worden strikte eisen en verantwoordelijkheden opgelegd. De psychosociale omstandigheden die heersen op de werkplek, maken daar onlosmakelijk deel van uit.

Punt drie is het psychologisch welzijn. Uiteraard is dit ook een verantwoordelijkheid van de onthaalinstellingen, maar als een FWO-aspirant van oordeel is dat alle mogelijkheden daar zijn uitgeput, dan kan die persoon bij het FWO terecht. Er is een FWO-juriste en er is een FWO-vertrouwenspersoon, die bij problemen betrokken worden. Misschien weten de doctorandi dat nog niet voldoende. Ik heb dus nog eens aan het FWO gevraagd om nog eens heel frontoffice aan iedereen te melden dat het FWO, los van de instellingen, een vertrouwenspersoon heeft waar onderzoekers terecht kunnen. Gisteren is in de raad van bestuur van het FWO beslist, na mijn vraag om informatie, om contactgegevens rond de FWO-vertrouwenspersoon nog eens helder op de eerste pagina van de FWO-website te zetten, en ook om te melden dat onderzoekers daar onmiddellijk terecht kunnen. Wij vragen ook om te bekijken of er in de recente dossiers uit de media FWO-onderzoekers zitten, om de gepaste stappen te ondernemen. Enkel dossiers die officieel ingediend zijn bij universiteiten moeten aan het FWO gemeld worden. We zijn nu aan het kijken of we ook niet-officieel ingediende dossiers kunnen krijgen.

Uw tweede vraag ging over de evaluatie. In aanvragen voor mandaten of onderzoeksprojecten die bij het FWO worden ingediend, dienen onderzoekers de context te beschrijven waarin het onderzoek uitgevoerd zal worden. Ervaring van promotoren met het succesvol begeleiden van junior onderzoekers en studenten vormt hierbij een van de aandachtspunten. Ook de ruimere omkadering wordt hierbij door de evaluatoren beoordeeld. Het FWO startte al voor de huidige media-aandacht voor het welzijn van onderzoekers een onderzoek naar de mogelijkheden om die aandachtspunten explicieter op te nemen in de evaluatie, in lijn met de huidige internationale trends. Ik vind het dus heel belangrijk om hierin verder te gaan, maar ik blijf ook een groot pleitbezorger van een extern meldpunt. Ik vind wel niet, collega Sleurs, dat als de universiteiten beslissen om dat te doen, er dan voor het FWO ook nog een apart meldpunt moet zijn. Dat kan beter samen.

Ik weet dat de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) ook samengezeten heeft met collega Weyts. Ik zie ook dat de gedachten aan het opschuiven zijn. Voor mij is dat echt van belang. Weet echter dat het FWO zijn rol voluit wil spelen als onafhankelijk meldpunt met een eigen vertrouwenspersoon.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Er komen inderdaad zeer veel positieve punten naar boven, jammer genoeg na een Panoreportage. Maar het is goed dat we actie ondernemen en ook dat het FWO actie onderneemt. Ik volg u volledig dat we natuurlijk geen twee externe meldpunten moeten hebben. Ik vind het belangrijk dat de studenten weten waar ze naartoe kunnen en ook dat het FWO een vertrouwenspersoon heeft, al denk ik niet dat die kennis wijdverspreid is. Ik denk dat dat zeker verder gecommuniceerd mag worden.

Ondertussen is er een Belgabericht verschenen van de universiteiten dat de VLIR zich hier nu verder over bekommert wegens de aanklachten, met inderdaad een extern meldbureau. Ik denk dat dit een belangrijke problematiek is, waarin ook het FWO zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. Ik hoor echter dat u in onderhandeling bent en dat het voor het FWO als ondersteunend onderzoeksmechanisme een zorg is dat hun doctorandi in goede omstandigheden aan hun doctoraatsonderzoek kunnen werken. Met andere woorden: ik vind het goed dat het

beleid dit aanpakt en dat u als minister dit verder opvolgt, ook vanuit de hoek van het wetenschapsbeleid.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de steun, collega Sleurs. We werken hier hard aan verder.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Cyberscan van de Federale Overheidsdienst Economie en de synergie met de acties vanuit Vlaanderen

– 2323 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale tool Cyberscan, die bedrijven helpt zich te beschermen tegen cyberaanvallen

– 2333 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): De FOD Economie ontwikkelde een nieuwe tool Cyberscan waarmee kmo's zelf kunnen controleren of ze wel beveiligd zijn tegen een cyberaanval. Na het invullen van een uitgebreide vragenlijst krijgen ze dan persoonlijk advies om bepaalde maatregelen te nemen om de risico's te beperken.

Minister, ook vanuit Vlaanderen wordt er reeds lange tijd sterk ingezet op cyberveiligheid voor ondernemingen. Ik ben dan ook heel blij dat ook de federale overheid hier werk van maakt.

Ik heb enkele vragen hieromtrent.

Vanuit Vlaanderen lopen er cybersecurityverbetertrajecten. Hoe ziet u de Cyberscan van de FOD Economie en de cybersecurityverbetertrajecten samen lopen? Is er een mogelijkheid tot samenwerking tussen deze projecten?

In oktober gaf u al aan dat de opstart van de cybersecurityverbetertrajecten iets trager verloopt dan gehoopt. Toen was er sprake van 41 trajecten. Daarnaast zou het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) in november starten met een bijkomende communicatiecampagne rond cyberveiligheid waarin onder andere een aantal kmo's getuigen over het gebruik van dit nieuwe steuninstrument. Hoeveel cybersecuritytrajecten lopen er momenteel? Hoe is de campagne van VLAIO gelopen?

Kanaal Z zou in het voorjaar van 2022 een aantal gespecialiseerde afleveringen rond cyberveiligheid brengen. Wat is hier de stand van zaken?

Collega Vande Reyde had het in mei vorig jaar over het voorstel om eventueel te gaan zoeken naar synergieën tussen de programma's betreffende cybersecurity voor lokale besturen en bedrijven. Werd dat al verder bekeken?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u wel om de agendapunten te verschuiven. Ik heb zonet een Georgische delegatie ontvangen. Men zou kunnen zeggen dat dat

weinig te maken heeft met deze commissie, maar ik vond het toch wel frappant hoe Georgië op een paar jaar tijd 60 procent van zijn wetgeving heeft aangepast in het kader van Europese directieven om zo snel mogelijk te kunnen aansluiten bij Europa.

De tweede bezorgdheid die ze meegaven, vond ik ook wel zeer frappant. Hetgeen Rusland momenteel bezet heeft in Oekraïne is twee keer de oppervlakte van Georgië. En zij zijn dus omgeven door de grens met Rusland.

Maar inderdaad, de digitalisering geeft kansen aan onze ondernemingen om processen en procedures te vereenvoudigen, maar het maakt eigenlijk ook onze ondernemingen meer kwetsbaar. Ongeveer een op de tien Vlaamse ondernemingen is het slachtoffer van een cyberaanval. Vandaar is het blijkbaar belangrijk dat er voorbereidingen worden getroffen om de toepassingen, software en applicaties te beschermen. Cyberaanvallen kunnen immers heel wat schade aanrichten en de werking van de onderneming ondermijnen. Ondernemingen nemen initiatieven om de systemen te beveiligen, maar de vraag is dan of die voldoende zullen zijn. Ook de kleine ondernemingen worden tegenwoordig sterk geviseerd en getroffen, en vaak zijn die daar minder goed op voorbereid.

Minister, u voorziet hiervoor jaarlijks een budget voor cybersecurity. Dat moet ertoe bijdragen om het bewustzijn en de basiskennis rond cybersecurity bij onze ondernemers en kmo's te versterken. Daarnaast zijn er ondersteuningsinstrumenten van VLAIO om ondernemingen te stimuleren om initiatieven te nemen. De steun via de kmo-portefeuille werd opgetrokken van 30 procent naar 45 procent voor kleine ondernemingen en van 20 procent naar 35 procent voor de middelgrote ondernemingen. Minister, met het oog op de kleine ondernemingen verlaagde u eveneens het basisbedrag voor de cybersecurity-verbetertrajecten. Voortaan kan de steun namelijk worden aangevraagd voor begeleiding en advies vanaf 15.000 euro in plaats van 25.000 euro.

Recent heeft de federale overheidsdienst Economie ook een tool gelanceerd die kmo's, micro-ondernemingen en zelfstandigen sensibiliseert en adviseert over cyberveiligheid. De tool is een methode om via een zelfevaluatie de gevaren in te schatten en na te gaan hoe men zich daar beter tegen kan beschermen. Concreet gaat het over een lijst met een twintigtal vragen over acht verschillende thema's. Op basis daarvan ontvangt de onderneming specifieke aanbevelingen, en tips en tricks om de veiligheid en de bedrijfscontinuïteit te waarborgen in geval van een cyberaanval.

Daarover heb ik de volgende vragen, minister.

Als ik kijk naar dit federaal initiatief en we vergelijken dat met wat Vlaanderen al doet, dan is de logische vraag op welke manier Vlaanderen werd betrokken bij de tool van de federale overheidsdienst Economie. En hoe werd dat afgestemd met de Vlaamse initiatieven?

Hoe worden de Vlaamse steunmaatregelen meegenomen bij het aanreiken van aanbevelingen en het formuleren van tips in de federale tool? Op welke manier wordt een dubbele financiering of dubbele consultancy vermeden?

Uit eerdere analyses merken we ook op dat vooral de kleinere ondernemingen nog te weinig investeren in cybersecurity. Hoe vinden die kleine ondernemingen de weg naar de Vlaamse steunmaatregelen? Minister, wat zult u verder nog doen om de kleine ondernemingen te sensibiliseren en aan te sporen om actie te ondernemen?

Hoe gaat u verder aan de slag met de barometer rond cybersecurity?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de interessante vragen. Naar aanleiding van de publicatie van de cybersecurity-barometer hebben we in deze commissie via de vraagstelling van de collega's Gryffroy, De Roo en Vande Reyde ook een brede gedachtewisseling gehouden over het beleid inzake cybersecurity. Dat was op 24 februari. Dus ik zal mij, als het voor jullie goed is, focussen op de nieuwe elementen die er zijn.

Ik geef eerst en vooral mijn reflectie over de federale cyberscan. Dat instrument van de FOD Economie is in feite een online vragenlijst met feedbackadvies via een website; het betreft hier geen subsidies. De scan kadert in een breder initiatief rond cyberveiligheid van de federale overheid dat gefinancierd wordt met middelen van de Recovery and Resilience Facility (RRF). Vanuit Vlaanderen zijn we met VLAIO vertegenwoordigd in het reflectiecomité dat dit initiatief begeleidt. Onze insteek in dat reflectiecomité was om te benadrukken dat een dergelijke tool actief moet doorverwijzen naar het ondersteuningsaanbod vanuit de regio's. Hiertoe zijn al een aantal suggesties tot verbetering doorgegeven.

Op de federale website is een overzicht van de regionale initiatieven opgenomen. Idealiter zou er dus vanuit de groep bedrijven die gesensibiliseerd worden door de nieuwe scan een instroom richting de ondersteuningsinitiatieven van VLAIO kunnen komen.

Dan was er de tweede grote vraag, rond de stand van zaken van de cybersecurity-acties richting kmo's. Er zijn op dit moment al zeventig verbetertrajecten opgestart. We zien dus een gestage instroom van nieuwe projecten.

Om de bedrijven te activeren rond cyberveiligheid blijft communicatie een belangrijke rol spelen. We proberen dan ook op regelmatige basis via allerhande kanalen en initiatieven dit thema onder de aandacht te brengen bij de Vlaamse ondernemingen. Zo was er in november 2021 de campagne vanuit VLAIO, met bijvoorbeeld een katern in De Standaard rond cyberveiligheid en ondernemersverhalen in gespecialiseerde media. Momenteel zijn de opnames bezig van de Kanaal Z-reeks, die normaal gezien vanaf eind april uitgezonden wordt.

Dat er bij de kmo's nog een lange weg te gaan is, bleek ook uit de resultaten van de CS-barometer. We blijven, in afstemming met onze stuurgroep, dan ook de volgende periode samen met de partners van het VLAIO-netwerk zeer sterk inzetten op de bewustmaking van kmo's, met specifieke aandacht voor doorverwijzing naar het ondersteuningsaanbod.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik denk dat u zich om een of andere reden voorzichtig uitdrukt, want ik vind het toch wel pijnlijk dat we plots moeten vernemen via de media dat er een federaal initiatief is. Er kan misschien al heel wat samenwerking achter de schermen geweest zijn, maar ik probeer mij in te beelden dat ik in de schoenen sta van een ondernemer, van een kleine ondernemer, een micro-ondernemer, een zelfstandige, een grotere ondernemer die weet dat er heel wat van Vlaanderen komt, maar misschien nog niet de tijd heeft gehad om het nauwkeurig te bekijken en dan plots op de radio hoort over het federale initiatief. Dan vraag die zich af wat hij moet doen: kijken naar Vlaanderen of kijken naar het federale niveau?

Ook al komt het ondersteuningssysteem vanuit Vlaanderen, men creëert op deze manier verwarring bij de ondernemers. Op den duur weten ze niet meer wat te

doen en waar ze moeten zijn. Ik vind het heel spijtig dat het initiatief er gekomen is vanuit het federale niveau. Als ze daar vonden dat ze ook een aantal dingen moesten doen, dan was het misschien beter omgekeerd geweest en was de bevraging bijvoorbeeld beter op het regionale niveau gebeurd en niet op het federale niveau, om zo de gecreëerde verwarring, die pijnlijk is, te vermijden.

Mijn oproep aan het federale niveau is om te stoppen met het nemen van initiatieven die dubbelop zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Gryffroy, au fond begrijp ik wat u zegt en ik ben het er zelfs mee eens. Wij proberen zo goed mogelijk alles af te stemmen en ervoor te zorgen dat de verwarring niet groter wordt. We zien dat in moderne oorlogsvoering cyberaanvallen duidelijk ook een wapen zijn. Dat moet bedrijven helpen bewustmaken van de noodzaak van een goede beveiliging. Ik denk dat u het daarmee eens bent. We moeten inderdaad vermijden dat er allerhande one-shots ontstaan waarin een kat haar jongen niet meer vindt. Ik begrijp absoluut uw redenering en dat is ook de reden van onze tussenkomst bij het federale niveau.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik ben blij met uw laatste reactie. Ik kan ook best begrijpen dat u dat vanuit uw positie wat zachter moet aanpakken en iets meer met fluwelen handschoenen, maar uit uw reactie begrijp ik ook dat wij als simpele parlementsleden even steviger op het gaspedaal mogen duwen.

De voorzitter: Nochtans, de eerste ondervoorzitter van de Belgische Senaat moet ook een diplomaat zijn, mijnheer Gryffroy.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het beleidsplan Artificiële Intelligentie en de uitgevoerde AI-nulmeting – 2252 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van artificiële intelligentie bij de Vlaamse ondernemingen – 2342 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De digitalisering en de technologische ontwikkelingen gaan razendsnel en hebben een enorme impact voor onze ondernemingen en samenleving. De inzet van drones, robots en artificiële intelligentie (AI) creëren nieuwe mogelijkheden om processen en productie efficiënter en effectiever te maken.

Volgens de AI-barometer blijkt dat een kwart van de Vlaamse bedrijven gebruikmaakt van AI. Daarmee is Vlaanderen een koploper in Europa. We mogen echter niet op onze lauweren rusten: 76,8 procent van de Vlaamse ondernemingen gebruikt geen AI en 63,4 procent is dat ook niet van plan. Onbekend maakt nog steeds onbemind. Een gebrek aan kennis over de opportuniteiten of onwetendheid over de technische toepassingen, alsook de wetgevende en ethische aspecten blijken nog

steeds de grootste drempel. Dat geldt vooral voor de kleine ondernemingen. Paradoxaal genoeg ervaren vooral deze kleine ondernemingen die investeren in AI de grootste positieve impact op de omzet.

Minister, u geeft aan om op basis van deze nulmeting de inspanningen via het Vlaamse actieplan AI verder te zetten. Jaarlijks gaat er 32 miljoen euro naar onderzoek en het sensibiliseren, opleiden, adviseren en ondersteunen van ondernemingen. Het actieplan heeft immers als doel om Vlaanderen tot een Europese top-regio te maken op het vlak van AI.

Minister, hoe kan het potentieel van AI beter worden benut? Hoe kan het plan AI daartoe bijdragen? Hoe zal de barometer worden gebruikt om het plan AI bij te werken?

Op welke manier kunnen goede praktijken beter worden aangewend om inspirerend te werken voor andere? Kan er gewerkt worden met demonstratieprojecten rond bijvoorbeeld procesautomatisatie, tekstanalyse en 'machine learning' om de meerwaarde van specifieke AI-toepassingen aan te tonen?

Hoe kunnen kleine ondernemingen beter worden betrokken en gesensibiliseerd? Welke specifieke uitdagingen ziet u?

Op welke manier vinden ondernemingen die willen investeren in AI-toepassingen de weg naar de bestaande financieringskanalen vanuit het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO)? Welke mogelijke drempels zijn er en hoe kunnen deze worden weggewerkt?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dank u, mijnheer Gryffroy, om uw vraag eerst te stellen. Ik heb een gelijkaardige vraag. We hebben inderdaad een recente nulmeting. Meten is weten. We hadden door de rapporten van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) al een indicatie dat de implementatie van AI in Vlaamse bedrijven nog relatief beperkt was. Dat is voor verbetering vatbaar, omdat uit diezelfde studies, onder andere van PSC-extensions, blijkt dat de implementatie van AI een enorm groeipotentieel heeft voor onze productiviteit, welvaart, economie enzovoort.

We hebben sinds 2019 een Vlaams Beleidsplan AI. Dit beleidsplan steunt op drie pijlers: onderzoek, flankerend beleid en een pijler toepassing in de industrie. Er zijn veel middelen voor voorzien. De nulmeting en het beleidsplan leiden tot mijn vragen, gelijkaardig aan die van mijn collega.

Hoe evalueert u de resultaten van de nulmeting?

Wat is algemeen de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het beleidsplan?

Wat is specifiek de stand van zaken met betrekking tot de implementatie voor het bedrijfsleven? Hoeveel bedrijven werden inmiddels bereikt door de initiatieven? Nopen de resultaten van de nulmeting volgens u tot bijstellingen van het beleidsplan?

Sinds vorig jaar hebben we in elke provincie een DigiHub. Die is gelanceerd zodat bedrijven er terecht kunnen om toepassingen aan den lijve te ondervinden. Is dat een manier om AI beter te verspreiden? Besteden de DigiHubs daar speciale aandacht aan?

De voorzitter: Mevrouw Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor de vragen. Na de nulmeting is het absoluut de bedoeling om met de AI-barometer de evolutie van de komende

jaren in kaart te brengen en daarop onze acties te evalueren. Dit gezegd zijnde, kunnen we stellen dat Vlaanderen met een adoptiegraad van AI van 23 procent eigenlijk wel tot de koplopers in Europa hoort. Vlaanderen scoort ook beter dan België en ruim boven het EU-gemiddelde. Collega Gryffroy, dat zal u een groot plezier doen. De resultaten liggen in de lijn van de verwachtingen. Onze bedrijven doen het immers volgens de Digital Economy and Society Index (DESI) uitstekend op het vlak van integratie van digitale technologieën en ook voor enkele indicatoren voor het gebruik van big data lopen de Vlaamse ondernemingen al enkele jaren in de spits.

Dat neemt niet weg dat er mogelijkheden zijn tot verbetering. We merken immers dat de adoptiegraad van AI niet in alle sectoren even ver staat. En we zien ook dat de micro- en kleine ondernemingen duidelijk achterblijven. Dat is bijzonder spijtig, aangezien de impact op competitiviteit net het grootst blijkt bij de kleinste ondernemingen. Maar ook die vaststellingen zijn niet onverwacht.

Een gebrek aan kennis, vaardigheden en expertise blijkt een belangrijk pijnpunt. Het betreft dan niet alleen technische kennis, maar bijvoorbeeld ook kennis over wetgeving en ethiek of over de verschillende actoren in het AI-landschap.

Het is dus belangrijk dat we blijven inzetten op initiatieven om te inspireren, te sensibiliseren, te adviseren, te informeren en op te leiden. Dus de acties, via onder meer het breed netwerk van actoren uit het VLAIO-netwerk, moeten worden verdergezet.

Zoals jullie weten bestaat het Vlaams beleidsplan uit drie luiken. Het onderzoeks-luik loopt ondertussen ongeveer twee jaar en een half en is op kruissnelheid. Elk jaar worden de activiteiten doorgelicht door een internationale adviesraad die zich zeer positief uitlaat. We kijken nu in het bijzonder naar de toepassingsdomeinen gezondheid, energie, industrie en overheid.

Binnen het flankerende beleid zijn er een aantal programma's. De voornaamste zijn de Vlaamse AI Academie. Jullie weten dat die nu anderhalf jaar loopt en ook zeer goed loopt. Die creëert ook nieuwe opleiding. In 2021 hebben we een convenant afgesloten met het Kenniscentrum Data & Maatschappij. Dit kenniscentrum levert heel kwaliteitsvolle rapporten af. Ten slotte is er Amai!, het programma voor burgerwetenschap inzake AI waarbij we mensen meer gaan betrekken bij de mogelijkheden.

Dan kom ik aan de pijler 'implementatie'. We stellen vast dat er een zeer sterke dynamiek is ontstaan rond het thema AI. Dit blijkt uit het bereik van de acties en instrumenten die we opzetten met VLAIO. Ik geef een paar voorbeelden. Tal van partners uit het VLAIO-netwerk hebben sinds 2020 een brede mix van acties opgezet. Er zijn al meer dan tweeduizend bedrijven bereikt rond het thema AI.

Het bereiken van kmo's is geen evidentie. We hebben recent een nieuw initiatief gestart in samenspraak met het industriepartnerschap om kmo's de mogelijkheid te geven om in samenwerking met een private AI-aanbieder tijdens een zeer kort traject de opportuniteiten inzake AI-adoptie in kaart te brengen. Na een eerste test zullen we bekijken of we dat initiatief in de toekomst kunnen verankeren.

Sinds de opstart van de beleidsagenda zijn er via de collectieve programma's TETRA en COOCK (Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding) meer dan 25 specifieke AI-projecten opgestart die telkens minstens een honderdtal bedrijven bereiken. Hierbij ligt de klemtoon vaak op demonstratie.

Vanuit de hogescholen wordt verder via Blikopener ook sterk ingezet op het thema Artificiële Intelligentie. Zo werden in 2020 en 2021 via de hogescholen meer dan 400 ondernemingen bereikt met eerstelijnsadvies of vraagarticulatie met betrekking tot 'machine learning'. Het team bedrijfstrajecten bereikte in 2020 en 2021 zeshonderd unieke ondernemingen die vragen hadden in functie van een AI-subsidietraject.

Een brede toepassing en gebruik van AI binnen de kmo's vereist dat ze evolueren naar een data-gedreven organisatie. Ter ondersteuning van de Vlaamse kmo's zetten we de kmo-groeisubsidie in. Daarmee hebben we ook al 73 kmo's ondersteund.

VLAIO ondersteunt ook via de reguliere kanalen voor onderzoek en ontwikkeling kennisopbouw rond AI. Er zijn al meer dan vierhonderd Vlaamse ondernemingen gesteund.

Ten slotte wordt er binnen het implementatieluik ook ingezet op communicatie richting bedrijven via het webplatform 'digitaletekomst.be' en een pagina rond AI op de VLAIO-website. Sinds de start werden via de website digitaletekomst.be al meer dan 80.000 unieke bezoekers bereikt.

De vierde vraag ging over de tussentijdse uitvoering, en de feedback van de stuurgroep. Die stuurgroep is onafhankelijk, zoals jullie weten, en tot op heden wordt de voortgang positief beoordeeld. Dit jaar starten we ook de voorbereidingen voor een externe evaluatie. Met de AI-Barometer hebben we nu een instrument om de verspreiding van AI op te volgen. Ik denk dat we daar ook heel trots op mogen zijn.

De laatste vraag: er zijn vijf DigiHubs in de vijf provincies. Het gaat hier in elke provincie om een samenwerking tussen het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) en een consortium van kennisinstellingen die bereid zijn om kmo's te begeleiden richting digitale transformatie. Het gaat dus ruimer dan artificiële intelligentie. Exacte cijfers over het bereik zijn er nog niet maar tijdens een inspiratiesessie, georganiseerd door Voka, waren er alvast meer dan 1000 deelnemers aanwezig. Dat is enorm veel, en we hebben al 35 dossiers die in het kader daarvan opgestart zijn.

De hubs spelen in op de nood om onder begeleiding van een kennispartner te testen alvorens te investeren in nieuwe digitale technologieën. Er beweegt dus ontzettend veel. Ik hoop echt dat we erin slagen om alle kmo's voldoende te informeren en te stimuleren, om de nuttige en nodige investeringen te doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Bedankt voor het omstandige antwoord. Het is inderdaad zo dat er op het vlak van artificiële intelligentie al heel wat initiatieven bezig zijn, en er zullen er nog heel wat bij komen. Dat hoor ik ook heel duidelijk in uw antwoorden. De kunst zal inderdaad zijn hoe we die kmo's gaan overtuigen dat het niet enkel gaat over data en algoritmes, maar dat het ook gaat over een aantal zaken die hun het voordeel geven. We moeten duidelijk maken dat het misschien wel moeilijk en onverstaaanbaar is, en dat ook de privacywetgeving er is, enzovoort, maar dat je daar uiteindelijk toch een voordeel mee kunt behalen.

Ik denk dat we misschien ook moeten gaan zien dat we in de toekomst nog meer moeten gaan werken op twee sporen. Die twee sporen zou ik dan noemen: het ontzorgen, dat is één spoor, en 'lessons learned', of goede praktijken, als een ander spoor.

Ondernemingen ontzorgen door hun de weg te wijzen. Het is inderdaad een complexe wereld, en ik kan me inbeelden dat, als je niet weet hoe eraan te beginnen, het zeer complex is. Daar kunnen we hen dus bij helpen. Zij hebben soms nood aan persoonlijke begeleiding. Ik dacht begrepen te hebben dat er bij Agoria momenteel al een project loopt, namelijk 'StartAI', om kmo's en experts in artificiële intelligentie samen te brengen voor een individuele begeleiding en coaching. Mijn eerste tussenkomst is: bent u daarvan op de hoogte? Past dat ook in het verhaal dat u daarnet gebracht hebt?

Het tweede spoor gaat over de demonstratieprojecten. Die geven heel concreet de meerwaarde van toepassingen van artificiële intelligentie van een bepaalde onderneming, die het reeds toegepast heeft. Ze kunnen dat ook aantonen, binnen een bepaalde sector.

Men investeert dus in artificiële intelligentie in sector A. Dat zou dan als voorbeeld moeten kunnen dienen voor andere bedrijven binnen diezelfde sector. Zo kunnen ze ook beter vergelijken. Ik weet natuurlijk dat dit niet mag leiden tot kopiëren of afkijken. Maar als er sprake is van goede praktijken, dan kunnen we dit misschien koppelen aan wat Agoria aan het doen is, namelijk het project 'Start Artificiële Intelligentie', zodat we meer komen tot het promoten van gedeelde expertise, uiteraard zonder dingen te kopiëren die behoren tot het bedrijfsgeheim. Dat is altijd een moeilijk evenwicht. Er zijn dus twee sporen: het ontzorgen en de goede praktijken. Kunnen we die versterken? Kan Agoria daar een belangrijke rol in spelen?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dank u wel, minister en collega, voor de zeer gedegen en duidelijke toelichting. Die diffusie is volgens mij inderdaad cruciaal in deze hele problematiek. Simpel gezegd: ervoor zorgen dat wij in ons kmo-Vlaanderen de toepassingen en de voordelen van artificiële intelligentie zo snel mogelijk en zo ver mogelijk kunnen verspreiden over heel onze economie. We weten uit eerdere ervaringen, onder andere met bestedingen van O&O in het verleden, dat dit geen eenvoudige zaak is: dat je altijd voorlopers hebt en dat die diffusie richting ons breed kmo-landschap nooit evident is. Het voordeel hier is dat we wel heel kort op de bal zitten en dat we in deze cruciale fase, waarbij de voordelen van artificiële intelligentie stilaan beginnen door te sijpelen, al aandacht hebben voor het zo snel mogelijk verspreiden naar iedereen. Dat is een goede zaak. De bestaande knelpunten vergen natuurlijk blijvende aandacht.

In dat opzicht, naast alle zaken die al gezegd zijn door de minister – waarmee ik zeker akkoord ben – en door collega Gryffroy, vroeg ik me het volgende af. Een van de uitdagingen daarbij hangt samen met het aanbod op de arbeidsmarkt van STEM-profielen. Uit die nulmeting bleek dat er een gebrek is aan geschikte profielen, wat een rem zet op die diffusie van artificiële-intelligentietoepassingen. VARIO heeft in een eerder advies ook al gezegd dat het opleidingsaanbod rond AI een cruciale prioriteit moest zijn. Simpel gezegd: je moet voldoende mensen hebben die er iets van afweten, die ervoor opgeleid worden, om die kennis te verspreiden. Ik vroeg me dus af of er bij de aandacht voor STEM-profielen ook specifieke aandacht is voor artificiële-intelligentiediffusie. Indien dat nog niet het geval is, kunnen we daar misschien nog verder op inzetten in het beleidsplan.

Een tweede bijkomende opmerking – misschien hebt u er iets over gezegd, maar ik denk dat ik het niet expliciet heb gehoord – gaat over de samenhang met het beleidsplan rond AI dat de federale overheid heeft opgemaakt. Ik heb daar soms mijn bedenkingen bij: moet dat nu allemaal gedupliceerd worden op alle overheids-niveaus? Wat ik onthouden heb van hun voorstellen, is dat ze daarover overleg zouden plegen met de regio's. Bent u daarvan op de hoogte? Hebt u daar al overleg over gehad? Acht u dat nuttig of zouden we dit toch niet beter behouden op het overheidsniveau dat het meest geschikt is? Dit is toch typisch een zaak van de regionale overheden. Ik maak me een beetje zorgen omdat die verschillende actieplannen wel voor nutteloze duplicatie en verwarring zouden kunnen zorgen. Ik zeg niet dat dat het geval is. Ik vroeg me gewoon af of er al enige afstemming is geweest over het federale AI-plan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u, collega's, voor de interessante vraag en dank u, minister, voor het omstandig antwoord. U hebt gezegd dat er heel wat beweegt rond artificiële intelligentie en dat er de komende jaren natuurlijk nog meer zal bewegen. U hebt dat goed geschetst. We mogen natuurlijk niet vergeten dat artificiële intelligentie geen doel op zich is. Maar ik ben er wel van overtuigd dat de technologie en ook de verdere ontwikkelingen in die technologie heel wat ondernemers en kmo's

ook zullen overtuigen. Je hebt die eerste aanpassers nodig, diegenen die dit het eerst implementeren. Je hebt nood aan goede voorbeelden. Maar ik ben er wel van overtuigd dat de technologie op zich en de voordelen die ze met zich meebrengt, heel wat kmo's en ondernemers zullen overtuigen. In de tussentijd moeten we ze daarin natuurlijk zeer goed ondersteunen.

Nu, wat ik ook las in de barometer, is een eerste inschatting, een nulmeting van het grote vraagstuk rond wat nu de impact is van artificiële intelligentie op onze tewerkstelling. En daar zie je dat het doembeeld dat er soms leeft, dat we allemaal zullen worden vervangen door een artificiële intelligentie-toepassing, niet wordt bevestigd. Bij heel wat van die adopters, bij 85 tot 90 procent, is er op vandaag geen effect. Dus dat is op zich ook wel positief nieuws.

We zien ook dat zowel kort- als hooggeschoolden worden geïmpacteerd, zowel positief, in functie van de extra aanwervingen, als negatief. En dat ligt ook in lijn van de verwachtingen, en in lijn van het uitgangspunt van de resolutie die we hier recent daarrond ook hebben ingediend.

Ik had nog één bijkomende vraag over het vinden van de juiste profielen. Collega Vande Reyde heeft er ook al aan gerefereerd. Voor de meeste profielen vond men dat er een groot gebrek was. Tussen de 40 en 45 procent van die adopters gaf dat aan. Maar dat liep zelfs op tot 50 procent wanneer het ging over de juridische en ethische vraagstukken. Dat duidt natuurlijk ook op het feit dat de maatschappelijke bewustwording rond AI zeer belangrijk is, ook rond die ethische vraagstukken.

Maar ik wil dat ook enigszins nuanceren voor een deel van die opleidingen. Want voor heel wat toepassingen rond AI die momenteel worden ontwikkeld – ik heb er zo een aantal in de praktijk mogen zien bij bedrijven die ze ontwikkelen – kun je iemand die heel kort geschoold is daarmee aan de slag zetten, na een heel korte opleiding van een paar uur of een paar dagen. Dus er is soms ook een vooroordeel dat iedereen een technische opleiding moet hebben genoten om met die toepassingen te kunnen werken. In de praktijk is dat niet altijd zo, en ik denk dat dat ook een aspect is dat we ook aan ondernemingen moeten kunnen meegeven. Het is dus niet zo dat je alleen maar technische profielen in huis moet halen als je overschakelt op AI-toepassingen. Ook een deel van het bestaande personeel kan mits een korte omscholing daarmee werken.

Daarom ondersteun ik de minister om te informeren, te sensibiliseren en op te leiden, maar ook om die nood aan die opleiding, en die diversiteit die daarin zit, ook mee te nemen in het verdere plan rond AI.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de heel interessante gedachtewisseling. Eigenlijk brengen wij met VLAIO zeer, zeer laagdrempelige ondernemersverhalen, vind ik persoonlijk. Zo is er het inspirerende voorbeeld van ijsverkoper Foubert, die artificiële intelligentie gebruikt om routes van ijskarren te optimaliseren. Dat is toch heel erg uit het leven gegrepen, denk ik. Maar je kunt zoiets pas implementeren als je als bedrijf al datagedreven werkt. Dus je moet al je eigen data digitaal aan het verwerken zijn, anders kun je met die artificiële intelligentie natuurlijk niet veel aanvangen. Zonder data kun je een machine niet laten leren.

Daarom is het ook zo belangrijk om die combinatie te hebben tussen dingen als de digihubs, die de basis helpen te leggen. En dat is de grootste sprong voor kmo's, die gewoon zijn om anders te werken. Die vinden die AI superinteressant, maar je moet natuurlijk wel je hele bedrijfsorganisatie erop afstemmen. Anders heb je er niets aan en is het een verloren investering.

Ik zou ook voorstellen dat jullie ook eens gaan kijken naar de info op de website Digitale toekomst, <https://www.digitaletoeekomst.be/nl>, omdat je daar ook heel veel nuttige info kunt vinden. En via het VLAIO-netwerk, met Agoria maar ook met Voka en UNIZO, zorgen we ook voor eerstelijnsbegeleiding om te oriënteren.

We willen eigenlijk via ons beleidsplan een zeer geïntegreerde benadering krijgen van brede sensibilisering tot begeleiding op maat. Er zijn enorm veel opportuniteiten, er is enorm veel bedrijvigheid maar ook enorm veel werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is een gedachtewisseling die nog vaker zal terugkeren, voor alle duidelijkheid. Het is zodanig een 'work in progress' dat dit niet kan worden afgehandeld met één vraag om uitleg. Ik denk dat het voor mij ook duidelijk is, ook aan de hand van de antwoorden van de minister, dat die twee sporen – ontzorgen en kijken naar de 'lessons learned' via goede praktijken – nuttig zijn. Ik denk dat dat inderdaad ook goede sporen zijn. En we moeten inderdaad ook zorgen dat spelers als Agoria hier zeker in aanmerking kunnen komen om verder samen te werken met VLAIO enzovoort. Want Agoria vertegenwoordigt toch, laat ons zeggen, die groep technologische bedrijven.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ben akkoord met alles wat er is gezegd. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ik ben drie weken geleden positief getest en ik heb een zeer lange nasleep met een aantal heel vervelende zaken die niet dermate zijn dat ik aan mijn bed gekluisterd ben, maar die het leven toch niet vrolijker maken. Ik zei ook al tijdens de laatste commissievergadering Welzijn dat ik trager van begrip ben wanneer het gaat over het herinneren van namen en dergelijke. Die ontboezeming zorgde voor algemene hilariteit. Maar het is dus ambetant.

Ik ben dus akkoord met alles wat er is gezegd en ik vond het voorbeeld van de ijskar heel leuk. Wij als lokale overheid hebben ook dergelijke projecten. Wij kijken bijvoorbeeld hoe we de ophaling en plaatsing van nieuwe vuilnisbakken via artificiële intelligentie beter kunnen plannen op basis van data uit het verleden. Om maar te zeggen dat er ook bij lokale overheden ruimte is om daar via artificiële intelligentie een voortrekkersrol in te spelen. Ook wat sociale toelagen betreft of alles in de fiscale sfeer, kan de overheid een rol spelen. We maken intern verder gebruik van die diffusie. Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Collega Vande Reyde, ik wens u veel beterschap. Er werden hier whisky en andere zaken gesuggereerd als mogelijke oplossingen voor alle problemen maar ik bespaar u de lezing daarvan.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project Instroommodel voor niet-beroepsactieven van VDAB – 1507 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, collega's, vorige week zag ik er volgens de minister wat verfrommeld uit. Ik hoop dat dat vandaag beter is. Ik ben opnieuw vroeg gaan slapen maar ik zie dat de minister me opnieuw verfrommeld vindt.

Minister Hilde Crevits: Ik was aan het zeggen dat ik verfrommeld ben deze week.

Axel Ronse (N-VA): Enkel uw stem, voor de rest ziet u er stralend uit.

Toen de commissievergadering begon, dacht ik eigenlijk dat de voorzitter een wilde nacht had gehad, maar toen ik beter keek, zag ik dat collega Vanryckeghem de commissie voorzat. Grapje.

Wat het instroommodel voor niet-beroepsactieven betreft, kent iedereen de problematiek. Het gaat dan over langdurig zieken, leefloners, maar ook over niet-beroepsactieven. We gaan ervan uit dat hun activering een heel intensieve aanpak vergt. VDAB heeft een project 'Instroommodel voor niet-beroepsactieven' en werkt daarvoor samen met lokale besturen, de federale overheidsdienst Sociale Zaken, het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en andere outreachende partners, zoals jeugthuizen en straathoekwerkers.

De doelstellingen zijn een beter instroommodel als onderdeel van het business operating model ter bevordering van de integratie van niet-beroepsactieven op de arbeidsmarkt, het versterken van de samenwerking met verschillende partnerorganisaties en het uitwerken van een effectief en klantgericht end-to-endtraject.

Minister, hoe evalueert VDAB dat project tot nu toe? Draagt het bij tot de doelstellingen?

Hoe verloopt de samenwerking tussen VDAB en die outreachende partners? Zijn er knelpunten en verbeterpunten?

Wat is de stand van zaken van het effectief en klantgericht end-to-endtraject om niet-beroepsactieven te bereiken en te overtuigen om opnieuw te kiezen voor een betaalde baan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, bedankt voor de vraag. Zeggen dat we mensen moeten verleiden om tot de arbeidsmarkt toe te treden is een van uw stokpaardjes. Als het parlement iets vraagt, dan doe ik dat natuurlijk, maar we willen het liefst dat de mensen een duurzame relatie aangaan met VDAB en zo op een duurzame wijze naar een job worden begeleid.

Onze aanpak voor de niet-beroepsactieven zit deels vervat in het brede project Instroommodel voor niet-beroepsactieven. We willen immers dat mensen zo vlot mogelijk kunnen instromen. Daarom is het van belang dat alle partners – het RIZIV, de lokale besturen, de FOD Sociale Zaken – op één lijn zitten. Zij kennen namelijk heel wat mensen van wie ik het belangrijk vind dat ze zich zouden laten inschrijven. In het project richt VDAB zich op OCMW-cliënten en -leefloongerechtigden, op burgers met een inkomensvervangende uitkering, op langdurig zieken en vervolgens ook op 'outreachende' partners, zoals jeugthuizen, straathoekwerkers en anderen, die de neet-jongeren (not in education, employment or training) kunnen bereiken.

Het project zelf bevat een aantal subprojecten en segmenten. Die richten zich tot de diverse institutionele partners waarmee VDAB samenwerkt. Het project zal de huidige werkwijze ombuigen naar een geautomatiseerd digitaal instroommodel waarbij de niet-beroepsactieve klanten vlot en efficiënt VDAB-dienstverlening kunnen genieten. We missen bij VDAB vandaag nog een aantal mensen, soms omdat medewerkers van een OCMW niet weten vanaf wanneer ze iemand bij VDAB moeten

inschrijven, of als langdurig zieken wel een aanmeldingsformulier krijgen van hun adviserend arts om zich te melden, maar de stap zelf niet zetten. We willen dat dat een stuk beter wordt. Het proces wordt dus stap per stap met de partners overlopen om zo elke drempel die er mogelijk is, weg te nemen. Daar hangt uiteraard een zeer belangrijk digitaliseringsluik aan vast. Door samen met de partners te overlopen hoe de instroom nu concreet gebeurt, worden heel wat pijnpunten of hindernissen opgesomd die zowel VDAB als de partners en de niet-beroepsactieve klanten ervaren. Op basis daarvan werkt men bij VDAB een nieuwe werkwijze uit.

Het project leert dat de ingesteldheid van de partners wel dezelfde is, maar dat ze beter kunnen communiceren en dat de diverse IT-systemen zeker beter kunnen. Alle partners zien een meerwaarde in een intensievere samenwerking, waarbij vooral een uitwisseling van gegevens over de klant tussen de partners van zeer groot belang is. Experts van VDAB, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en het RIZIV werken zeer hard aan het subproject inzake een contactstrategie voor niet-beroepsactieven. Tegen eind april moet er een heel concreet businessprojectplan worden voorgesteld aan het VDAB-management. Dat zal stapsgewijs resultaten opleveren.

Collega Ronse, ik kan u nog meegeven dat de samenwerking tussen VDAB en de partners op dit ogenblik vlot verloopt. Er is al een webinar geweest over het traject. Er is een zeer goed overleg met de VVSG. Er is een kwalitatieve lijst met functionele vereisten die nodig zijn voor het toekomstige model. Er is ook een 'customer journey' die gedragen en kwalitatief is. Die stelt ons in staat om de 'reis' te volgen die een klant moet maken. We hebben ook een zicht op de juridische knelpunten die er zijn. Ik trap een open deur in als ik zeg dat de privacywetgeving in dezen weer een mogelijk probleem is. Er is ook een visie die de verdere digitaliseringsstappen in kaart brengt.

Dat is dus de stand van zaken tot op vandaag. Ik wacht nu dus vol spanning op de volgende stap, eind april, om een sprong voorwaarts te maken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, dank u voor het antwoord. Begrijp ik het goed dat dit hele model ook een stukje een uitloper is van het fameuze VDAB-decreet dat we hebben goedgekeurd? Dat laat VDAB toe om mensen die eigenlijk niet-uitkeringsgerechtigd werkloos zijn, ook te begeleiden. De doelstelling van dit project is net om die mensen, zoals u zelf ook zei, te verleiden om richting VDAB te gaan. Daarvoor worden nu dus al die samenwerkingen met die partners opgezet.

Ik ga ervan uit dat dat voor langdurig zieken naast de trajecten is die met het RIZIV zijn afgesproken en waarvoor een groeipad is vastgelegd. Ga ik er dan ook correct van uit dat als het bijvoorbeeld gaat over leefloners dit naast de artikel 60-trajecten loopt en naast het concept van tijdelijke werkervaring? Of zie ik dat verkeerd?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Mijnheer Ronse, ik dank u voor de interessante vraag. Want het is natuurlijk een van de grootste uitdagingen waarvoor we staan, namelijk: hoe zorgen we ervoor dat we niet-actieven of anders-actieven – zoals we ze moeten noemen – naar de arbeidsmarkt kunnen krijgen?

Minister, we weten dat een belangrijke groep die we moeilijk kunnen bereiken, kortgeschoolde vrouwen zijn, vaak met een migratieachtergrond. Het probleem is dat die mensen vaak niet op een van die lijstjes staan. Mensen met een leefloon of een langdurige ziekte staan op lijsten en kunnen we misschien vrij snel of vrij vlot bereiken als we goed samenwerken met andere partners, maar dit is bijvoorbeeld een groep die veel moeilijker te bereiken is. Hoe zult u hen bereiken? Hebt

u daar al een zicht op? Ik vermoed dat er een heel belangrijke rol weggelegd is voor de lokale besturen, die daar waarschijnlijk veel nauwer contact mee kunnen hebben. Kunt u daarover al iets zeggen?

Ik had onlangs een schriftelijke vraag gesteld, zoals ik af en toe wel eens doe, en uit uw antwoord bleek dat mensen in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (SWT) en plaatselijk werkgelegenheidsagentschap (PWA) niet als niet-actieven worden beschouwd en dat ze dus niet in deze aanpak zullen worden meegenomen. Ik vind dat een beetje gevaarlijk. Je riskeert dat die mensen dan helemaal – ik zal niet zeggen aan hun lot worden overgelaten – wat vergeten zullen worden. VDAB moet heel veel doen en we vragen heel veel richting outreachende aanpak. Kan het niet interessant zijn om die groepen ook mee op te nemen? Want uiteindelijk verschilt de problematiek niet zoveel en kun je ook met een goede outreachende begeleiding daar wat extra stappen vooruitzetten in het opnieuw begeleiden van de mensen naar onze arbeidsmarkt.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord.

Het is inderdaad zo dat er een enorm arbeidspotentieel zit bij de niet-beroepsactieven. Het zijn, zoals hier al een paar keer gezegd, mensen met een heel grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ik heb u daarnet horen zeggen dat u ook probeert om ze op een digitale manier te bereiken. Ik denk dat het niet makkelijk is om die moeilijk bereikbare groepen, of kansengroepen, of hoe ze ook worden omschreven, digitaal te bereiken. In welke mate zullen het OCMW en VDAB samenwerken? Gaan ze bij die mensen op huisbezoek of nodigen ze hen uit op het OCMW? Wat moet ik me daarbij voorstellen?

Is het mogelijk om die mensen warm te maken voor gemeenschapsdienst, zodat ze voeling krijgen met het werkveld, zich beter zullen voelen en meer kans zullen hebben op een job?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Ronse, je kunt het bekijken als een uitloper van het VDAB-decreet, namelijk meer mensen bereiken. Het is echt operationeel aan de slag gaan. Het is vaak ook heel technisch, maar het zijn wel die processen die doorlopen moeten worden om het voor de klant gemakkelijker te maken. Dat is eigenlijk het enige doel dat we hebben: ruim barrières uit de weg voor klanten. Het gaat ook over aanmeldingen voor het gebruik van instrumenten of dienstverlening. Daar klopt uw redenering.

Mijnheer Ongena, de kortgeschoolde vrouwen met een migratieachtergrond zitten vervat bij de outreachende partners. We gaan met de partners die ESF-projecten hebben lopen in gesprek over hoe we hen met de minste drempels aan de VDAB-deur kunnen afzetten. Het project gaat ook stapsgewijs vooruit. Ik heb dat in mijn eerste antwoord proberen duidelijk te maken. De focus ligt nu op OCMW/RIZIV en dan kunnen we ook uitbreiden naar de andere groepen. Uit elke stap die we zetten, leren we want we komen van nergens. Ik hoop dat jullie begrijpen welke omschakeling dit is.

De SWT'ers worden ook niet vergeten.

De SWT'ers (stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag) worden ook niet vergeten. SWT'ers zijn werkzoekenden die aangepast beschikbaar zijn. We activeren hen ook op die manier. VDAB neemt hen ook mee in de persoonlijke dienstverlening. Je mag die mensen niet verwarren met niet-beroepsactieven. Het aanbod moet dus actief genoeg zijn.

Collega Malfroot, dat is een pijnpunt: het is heel moeilijk om moeilijk bereikbaren digitaal te bereiken. Dat is absoluut juist. Het is nu net zo dat de partners die ze wel kennen samenwerken met VDAB. Het OCMW moet hen aanmelden bij VDAB, of het krijgt automatisch melding als ze zich inschrijven.

Welke groep komt in aanmerking voor gemeenschapsdienst? Dat is altijd afhankelijk van het traject dat je hebt gelopen. Dat hangt niet af van de doelgroep waartoe je behoort. Gemeenschapsdienst is dus 'the last mile'. In welke groep je zit speelt geen rol. Het gaat over het traject, de stappen die je hebt gelopen. Als je twee of meer dan twee jaar zonder werk zit, om het even tot welke doelgroep je behoort, kan gemeenschapsdienst worden ingezet. Dat zijn dus sowieso de langdurig werkzoekenden, van wie wij vaststellen dat de andere instrumenten niet geschikt zijn.

Voor de niet-actieven willen we een aanbod op maat uitwerken om te bekijken welke dienstverlening daar het meest passend en nuttig is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is een goede zaak dat we het verleiden in de praktijk omzetten. Het is mijn wensdroom dat we eigenlijk zouden moeten kunnen komen tot een soort van open database waarin iedereen te vinden is die vandaag inactief is, zonder natuurlijk de privacygegevens. Is die persoon langdurig ziek, of leeflooncliënt, of niet-uitkeringsgerechtigd, of uitkeringsgerechtigd werkloos? Het zou ideaal zijn indien een ondernemer of werkgever in die database kan scrollen op competenties of het potentieel van die mensen en dat VDAB dan een soort van notificatie krijgt en op die basis de inactieve in kwestie contact kan laten opnemen met het bedrijf. Die laag toevoegen aan het hele actieplan zou heel interessant kunnen zijn. Dat zou VDAB wat werk uitsparen. Dat zorgt voor een open database. Dat zou ook voor heel wat werkgevers interessant zijn. Als je kijkt naar de aantallen, kom je al snel aan de grote getallen. Ik roep dus op om dit nog bijkomend aan dat verhaal toe te voegen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over VDAB-stages in de dienstenchequesector – 2285 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mogelijk maken van VDAB-stages in de dienstenchequesector – 2308 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, de Vlaamse Regering heeft onlangs het licht op groen gezet voor uw voorstel om VDAB-stages mogelijk te maken in de dienstenchequesector. Wij vinden dit een goede zaak omdat op die manier ook de individuele beroepsopleiding (IBO) mogelijk wordt in die sector. Dat kan helpen om het aantal IBO-trajecten op te krikken. Het is vooral ook een extra toeleidingskanaal. We weten dat de sector van de huishoudhulp kampt met grote tekorten. Er zijn veel openstaande vacatures. Dit kan daar ook toe bijdragen. U geeft hiermee ook gehoor aan de resolutie die we in dit Vlaams Parlement hebben goedgekeurd, de meerderheid samen met enkele oppositiepartijen.

Je zou dus overal applaus mogen verwachten. Maar neen, jammer genoeg hebben we moeten vaststellen dat er geen applaus kwam van de banken van de werknemersorganisaties van die sector. In een gemeenschappelijk persbericht roepen ze u op, minister, om uw voorstel in te trekken, om dus niet naar VDAB-stages te gaan in de dienstenchequesector. Men verwijst naar het bestaande coachingsysteem in de sector. Men vreest dat deze stages daarmee te veel in conflict zouden gaan.

Ik begrijp het wel. Er is sociale onrust in de sector. Er zijn sociale onderhandelingen bezig. Ik heb het gevoel dat het persbericht vooral in die zin moet worden gelezen. Men heeft het er vooral over dat men met deze stages extra geld zou geven aan de werkgevers, de dienstencheque-ondernemingen. Dat stoot hun blijkbaar wat tegen de borst.

Daarom heb ik enkele vragen hierover, minister. Hoe staat u tegenover de vraag van de vakbonden om uw eigen voorstel in te trekken? Zult u gevolg geven aan die oproep? Ik ga er een beetje van uit dat u dat niet gaat doen, en daarom vraag ik ook al een beetje door. Als die stages dan toch mogelijk gaan zijn, hoeveel stages denkt u dat u daarmee kunt oprichten binnen de sector van de dienstencheques? In welke mate denkt u dat die stages, ingaand op de vrees van de vakorganisaties, de bestaande coachingtrajecten in de sector zouden kunnen bedreigen? Ziet u daar een mogelijke bedreiging?

We weten dat het moeilijk loopt. We weten dat men vanuit de vakbonden vindt dat er toch nog te veel winsten worden geboekt in die sector. En men vreest dus dat men opnieuw extra geld gaat geven aan werkgevers. Hoe staat u ten aanzien van die kritiek? Is er inderdaad veel winst in die sector en is er dus geen probleem van rendabiliteit? Hoe staat u daar tegenover?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Collega's, de context is geschetst door collega Ongena. Ik zal dat dus niet overdoen. Het gaat over de beslissing van de Vlaamse Regering om ook VDAB-stages, zoals IBO, mogelijk te maken in de dienstenchequesector. Er is ook gezegd dat de werknemersorganisaties het niet eens zijn met dit initiatief. Ze zijn tegen het inzetten van IBO's in de sector, meer bepaald, als ik het goed begrepen heb, collega Ongena, omdat stagiairs hun statuut als werkzoekende behouden, waardoor ze geen sociale rechten of verlof opbouwen. We zijn het er met zijn allen over eens, denk ik, dat de arbeidsvoorwaarden niet zo goed zijn in de sector en dat het ongepast zou zijn om werknemers die in opleiding zijn maar ook al een deel van het huishoudhulpwerk doen, nog een slechter statuut te geven. De vraag is ook hoe het nieuwe VDAB-stagesysteem zou matchen met het bestaande opleidingssysteem binnen de sector, Vorm DC, in het sectorale opleidingsfonds.

De dienstenchequebedrijven zijn nu dus al verplicht om nieuwe huishoudhulpen binnen de zes maanden die vorming te geven. Binnen dat systeem coachen ervaren huishoudhulpen nieuwe poetshulpen. Ze krijgen daar ook een extra vergoeding voor. Dat is ook iets wat in het nieuwe IBO-systeem zou ontbreken.

Ik heb daarom een aantal informatieve vragen, minister. Hoe reageert u op het standpunt van de werknemersorganisaties? Hoe reageren de werkgeversorganisaties? Zult u in de nieuwe regelgeving, als u ze doorvoert, ook een vergoeding voorzien voor de begeleiders van de IBO-dienstenchequemedewerkers?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de interessante vraag, collega's. Het zal u niet verbazen dat ik een dubbel gevoel heb bij alle communicaties rond dit dossier. Ik ben persoonlijk een zeer grote voorstander van het principe dat je mensen aanwerft en opleidt op de werkvloer. Zo heb ik deze legislatuur al middelen beschikbaar

gemaakt om een aanbod job- en taalcoaching te voorzien voor werknemers in de sector. Vanuit het opleidingsfonds dienstencheques financieren we ook opleidingen van werknemers in de dienstenchequesector.

In die zin ben ik ook grote voorstander van het coachingtraject van de sector. Dat lijkt mij een evidentie. Zowel de werknemers als de werkgevers in de sector zijn daarvoor vragende partij en hebben ook initiatieven op dat vlak opgezet binnen het sectoraal fonds. We zullen moeten bekijken of de geplande aanpassing aan de regelgeving hier voldoende ruimte laat. Dat element had een duidelijk advies vanuit de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) kunnen zijn, waar ik mij zeker bij kan aansluiten.

Wat ik niet volledig volg, is de kritiek op de stagemogelijkheden voor werkzoekenden in de sector. Ondanks onze initiatieven blijft de krapte binnen de dienstenchequesector enorm. Daarom moeten we breder durven te zoeken naar nieuwe huishoudhulpen. We moeten ook heel realistisch zijn: de grootste groep personen die mogelijk nog kan worden toegeleid, zullen mensen zijn met een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt. De diverse VDAB-stages bieden mogelijkheden om die afstand te overbruggen. Het is natuurlijk wel essentieel dat we die werkzoekenden daarbij goed ondersteunen. Door de laagdrempelige oriëntering en de opleidingsmogelijkheden kunnen we dat doen. Op die manier kunnen werkgevers ook minder evidente profielen kansen geven.

De werkgevers in de sector zijn hiertoe ook bereid, maar het is belangrijk dat we zowel werkgever als werkzoekende daarbij de juiste ondersteuning bieden. Dit hebben de sociale partners ook aangehaald in het kader van hun sectorconvenant. Ze hebben er zelf op gewezen dat stages, IBO en werkplekleren moeilijk combineerbaar zijn met de bestaande regelgeving. Ik vind het zelf ook wat merkwaardig dat we de dienstenchequesector als enige sector zouden uitsluiten van het gebruik van VDAB-stages. De instrumenten moeten op eenzelfde manier kunnen worden ingezet, ook wat betreft de vergoeding, collega Gennez.

We gaan wel graag in overleg met de sector over de manier waarop de VDAB-stages op een kwalitatieve manier kunnen worden ingezet.

Collega Ongena, wat betreft uw vraag over hoeveel mensen we hiermee gaan bereiken, wil ik aangeven dat het moeilijk is om daar nu al een getal op te plakken. VDAB leidt op jaarbasis een zeshonderdtal cursisten op in de particuliere schoonmaak. Door een stagemogelijkheid te voorzien, krijgen deze cursisten nu ook de kans om concrete werkervaring op te doen in de specifieke werkcontext van de dienstenchequesector.

Daarnaast waren er in oktober 2021 9170 werkzoekenden met beroepsaspiratie 'schoonmaken bij mensen thuis'. 1619 van hen zaten reeds bij een bemiddelaar van de beroepencluster. Aangezien er voldoende vacatures zijn in de sector komt de hele groep dus in aanmerking voor deze stages. We zullen echter moeten zien bij welke werkzoekenden de stage past in het traject naar werk en in hoeverre de werkgevers ook meewerken in het verhaal. Mijn ambitie is in ieder geval om deze stages gericht in te zetten om werkzoekenden jobkansen te bieden en de arbeidskrapte in de sector op te vangen.

Op die manier zijn de VDAB-stages ook complementair aan de bestaande coachingtrajecten. Afhankelijk van de nood van de kandidaat is meer of minder intensieve begeleiding en competentieversterking vereist.

Waar de coachingtrajecten van de sector, met eventueel job- en taalcoaching, ingezet kunnen worden voor werkzoekenden met minder intensieve nood aan begeleiding, kan bijvoorbeeld de IBO een eerste stap zijn voor een werkzoekende met een grotere nood aan begeleiding en die anders geen kansen zou krijgen in de

sector. Deze maatregel raakt daarbij ook niet aan de verplichting binnen de sector dat nieuwe huishoudhulpen binnen de zes maanden vorming moeten krijgen. Hier is er dus een versterkend effect.

Collega Ongena, de winsten die de dienstenchequeondernemingen zouden realiseren, de indexering van de inruilwaarde en de impact op de rendabiliteit zijn voorwerp van uw vraag 5 en 6. Ik heb vorige week in de commissie aangegeven dat blijkt uit de financiële analyse van de jaarrekeningen dat de rendabiliteit van de sector een dalende trend vertoont. Een aantal dienstenchequebedrijven kunnen echter wel betere cijfers voorleggen.

Om de gehele sector te ondersteunen hebben we een 100 procentindexering gekoppeld aan een sectoraal sociaal akkoord. De sector blijft verantwoordelijk om tot een akkoord te komen. Ik ben altijd ter beschikking om te helpen bemiddelen, maar u weet dat dit akkoord op basisniveau gemaakt wordt, wat een van mijn lichte frustraties is.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik ben ontgoocheld, niet in u, maar in de reactie van de werknemersorganisaties. De sector kampt met enorm veel openstaande vacatures. Dat leidt uiteraard tot een verhoogde werkdruk op de mensen die wel actief zijn in de sector. We moeten er alles aan doen om die vacatures in te vullen. Als u dan een maatregel neemt, minister, om allerlei stages en IBO's mogelijk te maken, botst dat op een 'njet' van de vakorganisaties. Ik vind dat weinig consistent in alle eerlijkheid. Ik begrijp de achterliggende frustraties die komen uit de onderhandelingen over het sociaal akkoord maar ik dacht net dat deze maatregel wel zou kunnen helpen om de onderhandelingen vlot te trekken. Ik zou willen oproepen, ook richting vakorganisaties, om dat ook zo te zien, als zijnde een mogelijkheid om eventueel mee te helpen dat akkoord te realiseren.

Ik heb nog een bijkomende vraag, en u bent er deels al op ingegaan. Er worden inderdaad al heel wat vormingsinitiatieven genomen in de sector. Men heeft ook een eigen vormingsfonds. Dat wordt vooral gebruikt voor bijscholing zodat heel wat huishoudhulpen ook tips krijgen rond een ergonomische manier van werken om de rug niet te zwaar te belasten en dergelijke. De vakbonden vrezen voor conflicten met de VDAB-stages. Ik zie het niet echt, maar het lijkt me wel nuttig dat we dat goed op elkaar afstemmen, zodat we goed weten waarvoor de vorming binnen de sector dient en waarvoor de VDAB-stages dienen. Is er zo'n afstemming? Wordt daaraan gewerkt? Wordt de vorming die door werkgevers wordt gegeven, gegeven zoals het hoort? Of zijn er te weinig dienstenchequeondernemingen die die vorming aanbieden?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Bedankt voor het antwoord, minister. Ik ging er niet van uit dat u het systeem zou intrekken, zoals collega Ongena suggereerde, maar ik ga er wel van uit dat er belangrijke bijstellingen nodig zijn.

Ik ben blij dat u aangeeft dat een vergoeding voor de coaches een redelijke en logische vraag zou zijn. Ik stel mij echter ook de vraag of we met die VDAB-stages, en meer bepaald IBO in de dienstenchequesector, toch niet vooral de instroom in het systeem goedkoper maken? Het probleem bij deze is vooral dat werknemers langer zullen moeten wachten op een echt statuut dat de dienstenchequesector garandeert. Het is geen royaal statuut, daar zijn we het hier met z'n allen over eens.

Stages op de werkvloer, en zeker de IBO-stages en omkadering, zijn vaak bedoeld voor technische jobs die maanden opleiding vereisen, terwijl we in de sector van de dienstencheques – met alle respect voor het zware werk van de huishoudhulpen –

met taken zitten die eerder een korte, en heel intense, vooropleiding vereisen, geen maandenlange opleiding en begeleiding. Dat onderscheid moeten we volgens mij toch maximaal blijven maken.

U hebt 16 miljoen euro voorzien en vangt dat op binnen het budget dienstencheques. De 11 miljoen euro die u recurrent voorziet voor de omruilwaarde van dienstencheques is conditioneel en hangt af van het al dan niet sluiten van het sociaal akkoord. Aangezien u zelf, net zoals wij allemaal, gefrustreerd bent over het uitblijven van het sociaal akkoord, is het misschien logisch om dat voor dit systeem van VDAB-stages ook te doen? Dat zou ik willen voorstellen. U kunt zelf niet aan de onderhandelingstafel gaan zitten, minister, dat vraag ik niet, maar met de middelen die de Vlaamse overheid in het systeem investeert – en die zijn royaal – kunt u wel extra druk uitoefenen. Ik denk dat u hier een bijkomend drukkingsmiddel hebt.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Huishoudhulp is al langer een knelpuntberoep. De vraag naar huishoudhulpen is ook heel groot, maar het aanbod is niet zo groot. Ik steun u daar dus in, ik vind het een goede zaak dat u probeert om het tekort aan poetshulpen via VDAB-stages weg te werken.

Ik vind ook dat het een manier is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt – zo hadden we het daarnet over vrouwen met een migratieachtergrond – ook aan het werk te krijgen. Ik vermoed dat dat toch ook een van de doelstellingen is die u op deze manier voor ogen hebt. We gaan het bekijken als een stage, dus ik ga ervan uit dat ook de taalbegeleiding of -stage hierbij kan worden opgenomen. Daarbij moet ik mevrouw Gennez tegenspreken, want ik vind het net wel een goede zaak dat als je gaat investeren in taal, je dat bij wijze van een stage doet, op een laagdrempelige manier, waardoor het mogelijk is om die vrouwen met een migratieachtergrond aan de slag te krijgen.

Ik heb geen verdere vragen, maar ik wilde u wel onze appreciatie meedelen, wij vinden dat een goede zaak.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt collega's, voor de appreciatie, met of zonder vragen.

Collega Ongena, wat betreft de vorming van de sector en VDAB: het doel van zo'n stage is om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te helpen om de stap te kunnen zetten richting de sector. Het bestaande aanbod heeft als ambitie om mensen verder te versterken in hun competenties. Dat mogen we echt niet vergeten, vandaar dat ik er ook in geloof.

Om dan onmiddellijk naar de opmerking van collega Gennez te springen: er is op dit moment een ongelofelijke arbeidskrapte. De resterende pool aan talenten heeft vaak wat werkpunten en door die stages in te zetten, kunnen we daar net aan werken. Het geeft, wat mij betreft, net meer mensen de kans om aan de slag te gaan in de sector.

Collega Malfroot, taal is inderdaad een bestaand aandachtspunt. Vandaar dat ik aan het begin van deze legislatuur middelen heb vrijgemaakt voor taalcoaching op de werkvloer. Dat blijkt niet altijd voldoende, vandaar het belang van de stages om ook hier sterker op in te zetten. Ik geloof echt in het instrument als dat op een geschikte manier wordt ingezet.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik heb het even opgezocht. Er zijn op dit moment 5714 vacatures die openstaan in de VDAB-databank voor mensen die willen schoonmaken

bij mensen thuis. Daarnaast zijn er, zoals u net zei, minister, 9000 werkzoekenden die dat willen doen. Dan zou ik zeggen: laat ons dat vastpakken en alle kansen grijpen om die 9000 mensen naar die 5700 jobs te begeleiden zodat we die openstaande vacatures kunnen invullen. Het invoeren van zulke VDAB-stages is heel gewenst om dat te kunnen doen. Ik begrijp de weerstand vanuit werknemersorganisaties echt niet, ik hoop dat ze er toch nog eens willen over nadenken. Minister, om een gewaardeerd lid van deze commissie te citeren, zou ik zeggen: blijven gaan.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Uiteraard willen we meer mensen activeren, en uiteraard willen we meer mensen toeleiden naar de bestaande vacatures in de dienstenchequesector. Maar ik denk ook dat we aandacht moeten hebben voor het sociaal statuut, de sociale bescherming en de verloning van de mensen in die sector. Daar zijn we het met zijn allen over eens. Ik herhaal mijn voorstel om ook dit instrument, dat voor 16 miljoen euro input voor de sector zal betekenen, conditioneel te maken, afhankelijk te maken van het sociaal akkoord dat we met zijn allen beogen en waar we zowel werknemers als werkgevers oproepen om een stap naar elkaar toe te zetten.

Uiteraard, mevrouw Malfroot, kan taalopleiding nooit kwaad, ook niet voor mensen in de dienstenchequesector. De communicatiemogelijkheden tussen de huishoudhulp en de klanten zijn ontzettend belangrijk, maar dat kan ook binnen het systeem met taalopleidingen. Daarvoor heeft men de VDAB-stages in deze vorm niet per se nodig. Ik zou dit instrument on hold willen zetten en afhankelijk maken van het sociaal overleg en de goede uitkomst daarvan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gratis treinticket voor werkzoekenden die gaan solliciteren – 2331 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, er is een aankondiging geweest. Tot voor kort had men de mogelijkheid om voor 1 euro enkele reis met de trein te reizen om naar sollicitaties te gaan. Maar dat was blijkbaar een vrij omslachtige procedure. Men moest ten vroegste 5 dagen voor het gesprek langsgaan bij de VDAB, dan moest men met een attest naar de NMBS. In 2021 waren er ongeveer 2.400 van die sollicitatietreintickets aangevraagd – wat een woord! Minister, u voorziet een heel forse vereenvoudiging van die procedure en gratis tickets. Voortaan kan men digitaal een ticket krijgen om naar sollicitatiegesprekken en selectieproeven of opleidingsaanvragen te gaan.

Ik heb daar een aantal vragen over. Hoe wordt over deze maatregel gecommuniceerd naar de werkzoekenden? Het is goed dat de omslachtige procedure werd vereenvoudigd. Op welke manier kunnen we minstens wel borgen dat de tickets wel degelijk gebruikt worden voor wat ze dienen?

Ten laatste wordt er ook aangegeven dat slechts 60 procent van de werkzoekenden aangeeft over een rijbewijs B of hoger te beschikken. Is dat al verder onderzocht? Betekent dit dat vier op de tien van onze uitkeringsgerechtigde werkzoekenden geen rijbewijs hebben of vinden ze dat gewoon niet relevant om dit mee te geven in hun profiel?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben ook bijzonder tevreden dat we eindelijk – en ik benadruk eindelijk – de procedure hebben kunnen wijzigen voor het aanvragen van een treinticket voor sollicitaties door werkzoekenden. U kunt het zich niet voorstellen wat er allemaal voor nodig was. Er zijn problemen geweest met de machtingingen omtrent de gegevensuitwisseling en de afspraken met de kruispuntbank en de NMBS. We zijn hiermee bezig sinds maart 2020. Kunt u zich dat inbeelden? We zijn twee jaar later en nu is het eindelijk gelukt.

We hebben daar een persbericht rond verstuurd. We hebben geen grote publiekscampagne gedaan, omdat het natuurlijk veel belangrijker is dat VDAB de mensen hierover informeert. De klant moet nog altijd contact opnemen met een servicelijn of de werkwinkel om de tickets aan te vragen. De website is aangepast en we proberen nu alle werkzoekenden te bereiken.

Het is superbelangrijk dat die procedure vereenvoudigd werd. Iemand die die treintickets inderdaad wil in functie van een sollicitatiegesprek of bijvoorbeeld een proef bij Selor, wordt gevraagd om een aantal bewijzen voor te leggen. Dat is dan de uitnodiging, het bewijs van aanwezigheid, voor examens en proeven is dat de uitnodiging van de proef en het bewijs van aanwezigheid. Je kunt dan een treinticket aanvragen als je ingeschreven bent bij VDAB als werkzoekende en als je geen werk hebt of deeltijds werkt. Je moet natuurlijk vertrekken vanuit het treinstation dat het dichtst in je buurt ligt, je mag niet naar de andere kant van de wereld gaan om je treinticket te boeken. Ik heb VDAB aangegeven om het gebruik van de treintickets goed mee op te volgen bij de bemiddelingsgesprekken met de werkzoekenden.

Collega Ronse, het is absoluut correct dat maar 60 procent van de werkzoekenden in zijn VDAB-profiel aangeeft over een rijbewijs B of hoger te beschikken. Het is niet geweten of het feit dat het hebben van een rijbewijs niet ingevuld werd, ook betekent dat de klant daadwerkelijk niet over een rijbewijs beschikt. Het wordt vaak blanco gelaten. Het is wel van belang om mee te geven dat de klant zelf beslist welke informatie hij of zij invult in zijn of haar profiel. Er zijn maar een paar gegevens die je verplicht moet invullen: een gewenst beroep, de kennis van het Nederlands en het diploma dat je behaalde. Na de inschrijving moet je wel je profiel verder vervolledigen. Dat kan ook gebeuren tijdens het gesprek met de bemiddelaar. Ik heb aan VDAB de opdracht gegeven om te bekijken of het hebben van een rijbewijs ook toegevoegd kan worden aan de verplichte gegevens. Collega Ronse, ik denk dat dat uw vraag is.

Vanuit ons VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle hens aan dek' werd met relancemiddelen ook een proefproject opgezet voor het behalen van een rijbewijs B. Er werden budgetten vrijgemaakt voor duizend trajecten. Dat is ook zeer goed. De meeste van die trajecten worden gereserveerd voor klanten in een individuele beroepsopleiding (IBO) of met een aanwervingsbelofte in een knelpuntberoep. Er zijn ook heel wat jobs, zo'n 80 procent, waarvoor het hebben van een rijbewijs niet verplicht is, maar er wordt wel altijd gekeken wat de mogelijke mobiliteitsproblemen zijn.

Collega Ronse, tot slot wil ik u de website www.naarjobsinwestvlaanderen.be aanraden. Die website is gemaakt door heel veel stakeholders waaronder de POM West-Vlaanderen (provinciale ontwikkelingsmaatschappij) en VDAB West-Vlaanderen. Collega Malfroot stelde al een vraag over die POM. De website heeft op een zeer innovatieve manier de vacatures uit de VDAB-vacaturedatabank verrijkt met specifieke open data omtrent vervoer, bereikbaarheid en het mobiliteitsaanbod van werkgevers. Daardoor wordt dat een superinteressante website voor werkzoekenden, omdat jobs en mobiliteit aan elkaar gekoppeld worden. Werkgevers kunnen daar aan branding doen en jobcoaches kunnen de mobiliteitsdrempels aanpakken. Het is echt een toegevoegde waarde.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is zeer goed dat dat vereenvoudigd is. Ik heb misschien nog twee kleine bijvragen. Ze zijn cijfermatig, dus alle begrip als daar nu geen antwoord op kan komen. Dan kan dat nadien schriftelijk. Maar is er bij VDAB op het vlak van databeheer ook informatie beschikbaar over hoeveel mensen er in het verleden een sollicitatie weigerden omdat ze niet over een treinticket of wat dan ook konden beschikken, of omdat ze er niet zouden geraken?

Ten tweede kan ik mij wel inbeelden dat nogal wat bedrijven en werkgevers niet aan een station zijn gelegen. Stel dat een bedrijf bijvoorbeeld op een bedrijventerrein ligt, is er dan naast het treinticket ook nog een mogelijkheid voor een busticket of wat dan ook? Of is het busticket dan op eigen kosten? Dat wil ik gewoon uit curiositeit even weten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik ga helemaal akkoord met collega Ronse, dat is een uiterst interessante vraag, over die treintickets. Daarom had ik ze zelf ook al schriftelijk gesteld eind januari. En wat bleek uit uw antwoord? Dat er inderdaad 1113 werkzoekenden waren in 2021 die er gebruik van hebben gemaakt. Dat is natuurlijk heel weinig, als je ziet dat er ongeveer 180.000 werkzoekenden zijn. Daarom lijkt het mij een heel goede zaak dat dat nu sterk vereenvoudigd wordt, minister.

Daarrond heb ik ook wel een drietal kleine bijkomende vraagjes. Wat is nu de verwachting van dat aantal? Is daar al een indicatie, een inschatting van gemaakt? Want dat heeft natuurlijk ook wel een budgettaire gevolg. Er is nu ongeveer 30.000 euro uitgegeven in 2021 voor die duizend mensen. Dus ik kan mij inbeelden dat als dat aantal stijgt, ook het geld dat nodig is zal moeten stijgen. Is daar al een idee van?

Ten tweede geeft VDAB natuurlijk ook heel veel sollicitatieopdrachten. Is het zo dat mensen die zo'n sollicitatieopdracht meekrijgen, ook automatisch worden verwittigd dat ze een gratis treinticket kunnen krijgen? Het lijkt mij evident dat je de mensen daar zelf ook vanuit VDAB actief op wijst.

Ten derde, wat het rijbewijs betreft, had ik er inderdaad ook al op aangedrongen om er toch werk van te maken dat dat mee zou worden opgenomen bij de intake, dat je al dan niet een rijbewijs hebt. Dat lijkt echt wel relevant in de arbeidsmarkt van vandaag. U had ook al geantwoord dat u zou vragen om te onderzoeken of dat toch niet standaard kan worden meegenomen. Ondertussen zijn we toch bijna twee maanden na dit antwoord, dus ik wilde toch eens vragen of dat inderdaad al formeel aan VDAB is gevraagd, en of ze daar inderdaad al actie rond hebben ondernomen, of wanneer ze dat gaan doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vragen en aanvullingen. Ik wil gerust eens de vraag stellen – u mag ook een schriftelijke vraag stellen – hoeveel mensen een sollicitatie weigeren door mobiliteitsproblemen. Dat kan ik gerust eens doen, ik kan dat ook zelf eens navragen. Ook wat er nog aan tickets wordt terugbetaald moet ik even bekijken. Het lijkt mij logisch dat als je treintickets terugbetaalt, je ook bustickets terugbetaalt. Want sommigen gaan liever met de bus. Maar dat moet ik ook eens bekijken. Maar het is ook voer voor een interessante schriftelijke vraag, als ik zo vrij mag zijn. Dat kan dus ook, natuurlijk.

De impact van de maatregelen gaan we monitoren. We gaan ook uit van het stabiel blijven van het budget, maar het is van belang dat dat goed opgevolgd wordt. Maar het is uiteraard gratis, en we geven dat ook mee aan de mensen.

Wat dan de vraag van collega Ongena betreft: VDAB is eerder van oordeel dat de intake zeer eenvoudig moet zijn, en dat men dus zo weinig mogelijk verplichte zaken extra moet opnemen, ook omdat er bij 80 procent van de vacatures niets staat over een rijbewijs. Maar ik wil het echt bekijken, ik heb net beloofd om dat toch op te nemen. Maar VDAB wil dus vooral profielen van mensen waarin staat wat ze kunnen, en niet wat ze niet kunnen. Maar goed, ik vind het opportuun en nuttig, vandaar dat ik toch stappen zal ondernemen om zeker dat mobiliteitsgegeven mee op te nemen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het afschaffen van de aanwervingspremie en de tewerkstelling in de sociale economie – 2335 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, als binnenkomer stellen dat we met een groot aantal langdurig werkzoekenden zitten, is een open deur intrappen. We weten allemaal dat het niet gemakkelijk is om die mensen naar werk te begeleiden. Vandaag bestaat er nog steeds de aanwervingsincentive, om het voor werkgevers aantrekkelijker te maken om langdurig werkzoekenden aan te werven. De premie wordt uitbetaald in twee schijven en hangt af van het tewerkstellingspercentage, waarbij de werkgever bij een tewerkstelling van 80 procent 4250 euro ontvangt. In 2021 werd in de begroting bijna 19 miljoen euro voor de maatregel vrijgemaakt. Een aantal weken geleden konden we echter vaststellen, naar aanleiding van een vraag van collega Ronse, dat de premie amper wordt gebruikt en dus haar effect mist.

U antwoordde op die vraag dat de premie, aangezien ze niet werkt, zal worden afgevoerd, ondanks het feit dat men ze nog maar pas in 2017 had ingevoerd. Vooruit sloot zich daarbij aan. We denken dat het alle hens aan dek is om iets te doen aan de krapte op de arbeidsmarkt voor mensen die op zoek zijn naar een job. Het is dus een goede zaak dat die premie wordt hervormd of afgeschaft. Dat bracht ons meteen op ideeën. Zo is er de nood aan bijkomende jobs in de sociale economie. U weet dat daar heel veel mensen geïndiceerd zijn, maar dat er nog altijd niet voldoende aanbod aan basisbanen is in de sociale economie. De voorbije weken kwam er wel een injectie van de federale overheid, waardoor er 450 extra plaatsen kunnen worden gecreëerd in Vlaanderen met middelen die voortkomen uit de federale arbeidsdeal via verlaagde RSZ-bijdragen. U gaf aan dat daarmee meteen een impuls voor 450 banen in de sociale circulaire economie zou worden gegeven. Het regeerakkoord geeft aan dat de ambitie 1000 banen is. Ik denk dat die 1000 extra banen in de sociale circulaire economie ook in de relancevoorstellen stonden. Wel, hier ligt de perfecte match, zouden wij zeggen: heroriënteer de 18 miljoen euro van de aanwervingsincentive naar de sociale circulaire economie en vul zo die 1000 arbeidsplaatsen in.

Ondertussen, na het indienen van deze vraag heb ik het akkoord van de sociale partners 'Iedereen nodig, iedereen mee' gelezen. Voorzitter, dit staat niet in de vraag, maar ik denk dat het ook zinvol is om dit te herhalen, omdat ik met deze vraag anders misschien wat achter de feiten dreig aan te hollen. Erin wordt voorgesteld om de aanwervingsincentive om te vormen en uit te breiden naar een RSZ-korting (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) voor zowel langdurig werkzoekenden

als andere potentiële werknemers die minstens twee jaar niet actief waren op de arbeidsmarkt. Dat kan ook een goede zaak zijn, maar wij denken dat de grootste effectiviteit wordt bereikt door deze middelen te heroriënteren naar basisbanen in de sociale economie, temeer omdat men in hetzelfde akkoord waaraan ik refereer, de ambitie uitspreekt om het aantal banen in de sociale economie op te trekken. Dat zijn echte banen, meteen realiseerbaar, meteen inzetbaar. Ik zou er dus voor willen pleiten om die middelen daarnaar te oriënteren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, ik ben een beetje verrast – maar dat gebeurt wel vaker – door de inhoud van de vragen. Op 16 maart heb ik immers tijdens de plenaire vergadering een bijna identieke vraag beantwoord, van collega Ronse. Ik heb aangegeven dat ik inderdaad bereid ben om de AWI-premie (aanwervingsincentive voor langdurig werkzoekenden) stevig te hervormen, omdat de premie niet tot de nodige resultaten leidt, namelijk het stimuleren van de aanwerving van langdurig werkzoekenden. Met 808 premies in 2021 tegenover een groep van 70.000 langdurig werkzoekenden is dat veel te beperkt.

Ik heb wel gewezen op de inspanningen die worden geleverd bij VDAB en partners. U kunt het verslag uiteraard nalezen. Ik gaf toen ook aan dat het voorstel ook wordt besproken door de sociale partners. Die hebben ondertussen ook gesprekken gehad over een werkgelegenheidsakkoord. Daarmee worden nu gesprekken gevoerd met de Vlaamse Regering.

Ik kan nog niet vooruitlopen op het resultaat van die politieke gesprekken, maar ik ben het er wel mee eens dat we die premie grondig moeten hervormen.

U zegt: stop dat in de jobcreatie in de sociale economie. Maar ik heb u gezegd dat ik zelf hiervoor al 450 plaatsen heb voorzien, door de RSZ-harmonisering in de maatwerksector. Dat is een harmonisering die een Vlaams en een federaal luik heeft. We hebben dus al de eerste 450 jobs van die 1000. En vorig jaar heb ik ook al 300 extra jobs gecreëerd. Ik ben ook absoluut van plan om het saldo van 1000 klimaatjobs in deze legislatuur te realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, sta mij toe verbaasd te zijn over uw verbazing. Collega Ronse heeft inderdaad vastgesteld in zijn vraag en uw antwoord dat de aanwervingspremie onderbenut werd. Dat was te vrezen. Dat is ook in de vorige legislatuur door mijn fractie aangehaald.

Wat wij nu doen is een constructief voorstel. U hebt toen in de plenaire aangegeven dat u openstaat voor hervorming. Wij vullen dat concreet in met een ambitie die u zichzelf gesteld hebt. Ik zou dus durven zeggen: als u die 1000 jobs snel wilt creëren, als u maximaal wilt inzetten op mensen die willen werken, en die een indicering sociale economie hebben, dan zou ik daar die 'quick win' realiseren, en die extra jobs creëren. De andere voorstellen zijn vogels in de lucht. Ik denk dat het beter is om hier de koe bij de horens te vatten, om in de dierenwereld te blijven, en de jobs effectief te creëren. Met andere woorden, vanuit Vooruit en vanuit de oppositie bouwen wij verder op de dialoog die hier in de plenaire ook gevoerd is. We doen dat met een constructief voorstel dat volledig kadert binnen uw beleidsambities.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik vind dat het twee keer fout is. Het is niet enkel een kwestie van extra plaatsen, extra jobs in de sociale economie, maar de openstaande vacatures moeten ook ingevuld geraken. Dat is één, en daar is ook nog werk aan de winkel. Ten tweede: de 450 jobs in de sociale circulaire economie zijn

niet louter de verdienste van de federale overheid. Ze zijn ook de verdienste van de Vlaamse overheid, om de vrijgekomen middelen opnieuw in de sector van de sociale economie te investeren.

Wat uw voorstel betreft: ik vind dat we die middelen eerst en vooral moeten voorbehouden voor de groep waarvoor ze dienen, namelijk de langdurig werkzoekenden. Jullie stellen mij quasi elke week vragen rond die langdurig werkzoekenden, en hoe het komt dat die groep groter wordt, dus ik zoek instrumenten om ervoor te zorgen dat ze beter aan het werk geraken.

Tot slot: er is soms ook een geografische of een kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod, ook in de sector van de sociale economie. Maar om constructief te eindigen, collega Gennez, ik onthoud dat u samen met mij absoluut voorstander bent voor een zeer bloeiende sociale economie. Als we daar samen voor strijden dan kan dat alleen maar goed komen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Laten we het hopen. We zullen een voorstel van resolutie indienen, minister, waarbij we de heroriëntering van de aanwervingsincentive hierop enten. Uiteraard zijn heel wat mensen met een indicering sociale economie ook heel lang werkloos. Ik denk dat we het een en het ander niet met elkaar hoeven te verwarren en zeker niet tegenover elkaar moeten zetten. Ik denk dat de jobs die erbij gekomen zijn in de sociale economie inderdaad de verdienste hadden het gevolg te zijn van de federale verlaging van de RSZ-bijdrage. Het is een goede zaak dat Vlaanderen daar ook op ingaat. Ik zou nu gewoon op dat pad willen verdergaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan voor een beter uitbestedingsbeleid van VDAB – 2338 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, dit is eigenlijk niet zo'n leuk thema. We zijn allemaal serieus verschoten van het rapport van het Rekenhof in verband met het tenderbeleid van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Dat riep toch heel wat vragen op. We hebben voor een aantal zaken antwoorden gekregen tijdens de gedachtewisseling die we daarover hebben georganiseerd, maar er zijn toch nog een aantal vragen die, wat mij betreft, open blijven.

Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om u hier een aantal openstaande vragen te stellen, minister.

Het Rekenhof stelde onder meer vast dat VDAB vaak ad hoc beslist om opdrachten uit te besteden zonder inzicht in de factoren die tot succes leiden. Partners werden op een verschillende basis vergoed. En het meest problematisch is volgens mij dat aanbestedingsregels niet altijd werden gevolgd of bepaalde informatie niet beschikbaar was.

De raad van bestuur van VDAB heeft op 9 juni 2021 zijn fameuze actieplan voor een beter uitbestedingsbeleid goedgekeurd. Dat is ons ook toegelicht.

Minister, wat is de stand van zaken van het actieplan van de raad van bestuur van VDAB om het uitbestedingsbeleid te verbeteren? Welke stappen werden al ondernomen en wat zijn de concrete resultaten daarvan? Wat zijn de prioriteiten voor de komende maanden?

Heeft VDAB op dit moment een overzicht van alle tenderopdrachten waarbij de aanbestedingsregels niet werden gevolgd? Wat zal daarmee gebeuren? Zijn er op vandaag nog tenderopdrachten lopende die, als ik dat zo mag uitdrukken, niet wettelijk zijn? Ik heb het dan over overeenkomsten waarbij de aanbestedingsregels niet correct werden gevolgd. Zo ja, kan ik daar een lijst van krijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, het is zeer goed dat u vanuit dit Vlaams Parlement mee de vinger aan de pols houdt bij het bekijken van de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof. We zijn ondertussen negen maanden verder en intussen heeft VDAB toch al wat stappen gezet om uitvoering te geven aan de vele aanbevelingen.

Het belangrijkste is dat VDAB een volwaardige, betrouwbare en transparante regisseur is van de arbeidsmarkt in Vlaanderen. Het actieplan is goedgekeurd door de raad van bestuur van VDAB in het derde kwartaal van 2021. Er werd een externe consultant aangesteld voor de opvolging van de uitvoering van het actieplan. Zijn opdracht bestaat erin op structurele basis te rapporteren over de vooruitgang van het actieplan aan de raad van bestuur en het directiecomité van VDAB. Zo werd op de raad van bestuur van gisteren nog een recente stand van zaken gegeven.

De eerste belangrijke mijlpaal in het opvolgingstraject van het actieplan was het opzetten van een nulmeting waarbij de maturiteit van elke actie op punt wordt gezet. Er zijn 23 acties die lopen tussen juli 2021 en eind 2024. Elke actie volgt daarbij een eigen tijdslijn.

Intussen is een 'make or buy'-kader ontwikkeld dat de principes vastlegt voor de afbakening van de taken die VDAB zelf zal uitvoeren en waarvoor ze beroep doet op partners.

Er is een kader ontwikkeld voor samenwerking met institutionele partners en er is een vernieuwd subsidiekader. Daarnaast heeft VDAB intussen ook een volledig PMO-meerjarenplan (project management office) opgezet.

Tegelijk zijn er heel wat projecten, waaronder de verdiepingsdecreten, waarover we in het parlement zullen stemmen, het nieuwe beheerscontrolesysteem en het capaciteitsmodel. De volgende maanden ligt de focus op het realiseren van het jaarlijks ondernemingsplan dat twaalf acties bevat. Het gaat dan onder meer over de evaluatie van de verschillende financieringsmechanismen, een nieuw model van kwaliteitsbewaking en het beslissingsmodel.

De audit van het Rekenhof heeft zich niet specifiek uitgesproken over de correctheid van de uitbestedingsregels. Het was in die zin geen 'compliance'-audit. Een 'compliance'-audit gaat over het voldoen aan de normen en regelgeving. Er werd wel aangetoond dat een helder en consistent subsidiekader bij VDAB ontbrak. Daarom werd er vanuit VDAB een subsidiekader opgesteld om op een uniforme en juridisch correcte wijze te werken.

Dit is geen eenvoudige oefening en ik heb zelf vastgesteld dat dit tot grote spanningen leidt met partners die al jaren met VDAB samenwerken en die nu plots in een tenderprocedure worden geduwd. Wij moeten de communicatie daarover zeer goed bewaken.

Maar ik zou het eigenlijk een zeer goede zaak vinden, collega's en in het bijzonder de voorzitter, om op een bepaald moment ook de projectleider uit te nodigen om een toelichting en een stand van zaken te geven. In juni 2022 bijvoorbeeld zijn we één jaar na het auditrapport van het Rekenhof. Dat lijkt me een heel goed moment om in dialoog of in discussie te gaan met de projectleider en desgevallend ook de leiding van VDAB. Ik vind wel dat ze het zeer goed opvolgen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik vind de suggestie om met die projectleider te spreken goed. Ik denk wel dat we het zeer concreet moeten maken en ik hoop echt wel dat de commissie een zeer concrete lijst krijgt van samenwerkingen die niet wettelijk waren, en wat daar ook mee zal gebeuren, met lopende samenwerkingsovereenkomsten die mogelijk problematisch zijn. Het gaat over veel middelen.

Ik heb aan de mensen van het Rekenhof ook de vraag gesteld tijdens de gedachtewisseling of zij rekening houden met potentiële fraude die zou zijn gebeurd. Zij hebben gezegd dat dat niet hun mandaat was om dat te onderzoeken. Maar, hebben ze gezegd, wij kunnen ons niet uitspreken in de richting van fraude of geen fraude. Als je ziet hoe arbitrair die tenders en die samenwerkingen allemaal liepen, dan vind ik toch dat we daar als parlement zeker dieper op moeten ingaan.

Ik vind het ook niet alleen een taak van de raad van bestuur van VDAB, en ik zal zeggen waarom. Ik viseer helemaal geen leden van de raad van bestuur van VDAB, maar ik vind dat deontologisch gezien het parlement dit een stuk in handen moet nemen. Een aantal van de leden van de raad van bestuur hebben zelf tenders lopen en samenwerkingen lopen met VDAB. Of dat geldt minstens voor dochters of neven of nichten van die leden van de raad van bestuur. Als we dat objectief willen kunnen beoordelen en bekijken, dan is ons select gezelschap daar de meest gerede partij toe.

De voorzitter: De hele discussie is uiteraard een gevolg van de audit van het Rekenhof die we hier zelf hebben gevraagd. Het lijkt me logisch dat we daartoe de mensen van VDAB hier in de commissie uitnodigen om een stand van zaken te krijgen. Ik heb geen weet – ook in de audit kwam dit niet aan bod – van problemen inzake deontologie tussen de raad van bestuur en eventuele tenderpartners van VDAB. Dus ik denk dat de raad van bestuur wel degelijk zijn rol kan en moet spelen, maar ook het parlement heeft zijn rol te spelen, zeker na de audit, de discussies die we hier hebben gehad en de aanbevelingen die we hebben gedaan. We gaan dat inplannen in de regeling der werkzaamheden. Het is misschien ook een goed moment om met de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur van VDAB kennis te maken. Dit wordt vervolgd.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank, collega's, voor de interesse en de vragen. De vraag rond subsidies, collega Ronse, is misschien iets voor een schriftelijke vraag. Ik denk dat die analyse er is, maar ik moet dat navragen. Ik kan dat niet zomaar uit de losse pols geven.

Als je het woord fraude in de mond neemt, is dat natuurlijk wel zwaar. Dat is niet onderzocht. Dat zijn ook heel specifieke onderzoeken. Nu is VDAB alles op alles aan het zetten om het hele kader juridisch op orde te krijgen. Dat is een heel grote opdracht.

Voorzitter, ik ben het absoluut met u eens dat iedereen zijn rol moet spelen. Ik ben ook tevreden dat jullie een gedachtewisseling willen inplannen. Ik denk dat het ook goed is om met de nieuwe voorzitter kennis te maken. Jullie hebben trouwens als parlement enkele maanden geleden ook wel actie ondernomen. Dan hebben we het verdiepingsdecreet van VDAB hier besproken. Er is één element daarvan dat specifiek op deze vraag betrekking heeft, namelijk het creëren van een

rechtsgrond voor subsidies van opleidingen en het verduidelijken van de rol van VDAB als actor-regisseur.

Ik moet wel zeggen, collega's, dat ik nu iets meer dan twee jaar minister ben, bevoegd voor werk en voor VDAB, en dat ik toch de motor ben van heel wat zeer belangrijke en nodige veranderingen. Ik zal dat uiteraard met heel veel engagement blijven doen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik denk dat niemand hier bevestigt dat er fraude was, maar ik denk wel dat het rapport van het Rekenhof ons minstens moet uitnodigen om na te gaan of daar foute praktijken werden toegepast. Ik denk dat dat ook onze rol is. Ik engageer me alleszins ook om dat mee op te volgen. De concrete lijst waarnaar u verwijst, zal ik dan schriftelijk opvragen. Dit wordt dus vervolgd. Ik dank ook de voorzitter voor het engagement om dit in deze commissie te agenderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over controles op fraude bij pakjesbedrijven – 2355 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, mijn vraag ging initieel nog over de controle bij DPD in Mechelen-Zuid een aantal weken geleden. Maar ondertussen werden een aantal topmannen van PostNL opgepakt en zelfs opgesloten. Deze week waren er ook controles, onder andere in Willebroek – nog actueler dus. We weten allemaal, en we zien het elke dag meer exploderen, dat de pakjessector die de 24/7-economie draaiende moet houden mensen onderaan de ladder in mensonterende, mensonwaardige omstandigheden doet werken. Ik vind het eigenlijk ongelooflijk dat dat anno 2022 nog bestaat in Vlaanderen, een welvarende regio in West-Europa.

De voorbije maanden voerden de Vlaamse en de federale sociale inspectiediensten gelukkig controles uit bij pakjesbedrijven in België waarbij telkens afgrijselijk zware inbreuken werden vastgesteld. Er werd gefraudeerd met deeltijdse arbeid, er was zwartwerk en zelfs kinderen werden ingezet om pakjes te verdelen. Bezorgers reden rond met een lege plastic fles om daarin hun behoeften te doen. Ik kan me er nauwelijks iets bij voorstellen.

Zoals gezegd waren er onlangs controles bij DPD in Mechelen-Zuid. Opnieuw werden er veel inbreuken vastgesteld. Acht zwartwerkers werden aangetroffen en een tiental koeriers waren niet in orde met de regels rond deeltijds werk. De arbeidsauditeur in Mechelen besliste dan ook om het depot te verzegelen en twee personen te arresteren.

Maar ondertussen blijkt de situatie nog verder te escaleren. Nu ga ik wat verder dan mijn initieel ingediende vraag, voorzitter, en kom ik heel dicht bij de actualiteit. Bij PostNL is er bij de inval deze week in de aanklacht zelfs sprake van verboden terbeschikkingstelling, valsheid in geschrifte, criminele organisatie en mensenhandel. Dat gaat natuurlijk nog een pak verder dan zwartwerk en sociale fraude, op basis waarvan de DPD-depots aanvankelijk werden verzegeld.

De federale minister bevoegd voor overheidsbedrijven heeft aangekondigd dat ze een aanpassing van de postwet beschouwt als een mogelijke oplossing voor dit probleem. Ze zou daarbij de verplichte aanwerving van pakjesbezorgers centraal stellen. Maar tegelijkertijd moet er volgens ons ook onderzocht worden wat de hoofdelijke aansprakelijkheid is van die postgroepen voor hun onderaannemers.

Vlaanderen heeft al een hele reeks eigen bevoegdheden met betrekking tot het controleren van arbeid, zoals de tewerkstelling van uitzendkrachten en controles op illegale tewerkstelling. De Vlaamse sociale inspectie was al betrokken. Minister, u liet zelf al weten dat u deze fraude hard wilt aanpakken – hopelijk ook de ergere aanklachten, als ze gegrond zijn. De e-commerce organiseert op deze manier zijn eigen 'race to the bottom' met als voornaamste slachtoffer de pakjesbezorgers en ook onze lokale handelaars.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister.

Was de Vlaamse sociale inspectie ook betrokken bij de recente controles bij DPD in Mechelen en PostNL in Willebroek en elders?

Heeft de sociale inspectie – los van deze inval – ondertussen nog gerichte controles uitgevoerd op illegale tewerkstelling en fraude met tewerkstelling van uitzendkrachten bij pakjesbedrijven?

Welke maatregelen gaat u nemen, binnen de Vlaamse bevoegdheden, om fraude bij pakjesbedrijven verder te bestrijden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, ik zal proberen uw aangepaste vragen over PostNL mee te nemen in mijn antwoord. De Vlaamse sociale inspectie was inderdaad betrokken bij de controleactie in het depot van DPD in Mechelen-Zuid. Er werden bij deze actie geen personen zonder geldig verblijf aangetroffen. De arbeidsrelatie van één uitzendkracht wordt nog verder onderzocht. Vanuit de federale inspectiediensten werden verschillende inbreuken op de federale regelgeving vastgesteld. Bij de controle bij PostNL was ook een van onze inspecteurs betrokken.

Zulke acties worden altijd uitgevoerd in samenwerking met andere inspectiediensten. Niet alleen omdat er veel inspecteurs nodig zijn om zo'n actie effectief en efficiënt te laten verlopen, maar ook om een brede controle te kunnen uitvoeren waarbij het geheel van sociale regelgeving kan worden gecontroleerd. Elke inspectiedienst kan dan voor zijn eigen bevoegdheden optreden.

Om die reden sluit de Vlaamse sociale inspectie aan bij acties die in arrondissementeel celverband worden gecoördineerd onder leiding van een arbeidsauditeur of in sommige gevallen ook onder leiding van een onderzoeksrechter. We verlenen daar onze volledige medewerking aan. Zo was de Vlaamse sociale inspectie ook betrokken bij de recente controles in de depots van PostNL. Dat onderzoek is nu in handen van het gerecht.

De feiten, waaronder negen arrestaties in het dossier PostNL, tonen niet alleen de omvang aan, maar ook dat dit van dichtbij wordt opgevolgd. De Vlaamse sociale inspectie zal blijven inzetten op dit soort controleacties. Deze wanpraktijken moeten absoluut een halt worden toegeroepen. Enkel zo kan er sprake zijn van eerlijke concurrentie in de pakjessector.

U vraagt of er naast de lopende controles bijkomende acties worden voorzien. Het regelen van de e-commerce is vooral een federale bevoegdheid. Ik heb dan ook mijn federale collega's hierop attent gemaakt, onder andere per brief van 15 december 2021. Het mag daarbij niet de bedoeling zijn om e-commerce te vernietigen, maar

wel om een eerlijk speelveld te garanderen. Deze week dinsdag werd ook een actualiteitsdebat gehouden in de commissie Mobiliteit van het federaal parlement waar de geplande acties van minister De Sutter aan bod zijn gekomen.

Mijn kabinet heeft ook overleg gehad met PostNL zelf op 8 maart 2022. We hebben hen aangesproken op hun verantwoordelijkheid om ook te zorgen voor correcte arbeidsomstandigheden bij hun onderaannemers. Ze geven aan hierop in te zetten, bijvoorbeeld door extra controles bij de onderaannemers op aangeven van de arbeidsauditeur van Mechelen. Sta me toe om toch twijfels te hebben over deze woorden. Ik mag me uiteraard niet uitspreken over een zaak die in handen is van het gerecht, maar de berichten deze week baren mij zeer ernstige zorgen en vragen heel grondig onderzoek.

Het uiteindelijke doel moet zijn dat misbruiken in de sector verdwijnen. De sector kan daarin een belangrijke rol spelen. In gesprek gaan met de bedrijven is daarom belangrijk. Wanneer blijkt dat de inspanningen onvoldoende zijn, en daar zijn op vandaag echt wel vragen over, blijft de controle door de sociale inspectiedienst een essentieel sluitstuk.

Collega Gennez, we hebben in deze commissie al een aantal keer van gedachten gewisseld over de Vlaamse sociale inspectie. U weet dat ik daarbij telkens drie punten naar voren schuif: een sterke inspectie, innovatieve aanpak en samenwerking. Op het vlak van samenwerking zijn we het bestaande samenwerkingsakkoord aan het verdiepen. Daarnaast investeer ik in een sterke Vlaamse inspectiedienst. Er zijn aanwervingen voorzien, zo lopen momenteel aanwervingsprocedures met het doel om onze inspectiedienst tijdelijk met tien vte's te versterken om misbruiken op de arbeidsmarkt te bestrijden.

Als laatste punt is er natuurlijk nood aan verduurzaming en circulair denken van de hele logistieke keten achter e-commerce. Ik verwijs naar mijn acties binnen de 'relance handelskernversterking'. Inzake de oproep naar gemeenten voor investeringen in duurzame mobiliteit hebben we 7 miljoen euro uitgetrokken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): U deelt de verontwaardiging, minister, dat is volledig terecht, denk ik.

Het allerbelangrijkste in deze sector van e-commerce is regulering, dat gebeurt deels federaal en deels Vlaams, alsook handhaving, en dat gebeurt ook op verschillende niveaus. Ik zou dus inderdaad durven voorstellen om niet enkel in actie te schieten binnen onze sociale inspectie als er een grote gecoördineerde inval wordt gepland, mede geïnitieerd door de gerechtelijke instanties, maar om zelf ook zeer proactief controles uit te voeren en steekproeven te doen bij de pakjesbedrijven.

Tegelijkertijd was ik heel erg geschrokken door de blijvende wereldvreemde reactie van de verantwoordelijken bij PostNL. Zij schijnen er zich wel zeer gemakkelijk van af te maken door te zeggen dat het hun onderaannemers zijn en de handen in de lucht te steken. Ik vind eigenlijk dat het op deze manier niet langer kan en er dus effectief regulering nodig is, en nog een veel sterkere handhaving.

Het is goed dat u met spelers zoals PostNL praat, maar er zijn er nog wel een aantal andere, om DPD niet te noemen, alsook GLS, de onderaannemer van de Britse postbedrijven. Ik denk dus dat het best is dat we die grote postbedrijven ook vanuit de Vlaamse bevoegdheden tot de orde roepen en een convenant voorstellen, waarbij we naar loon- en arbeidsvoorwaarden en menswaardig werk kunnen evolueren in de sector, ook bij de onderaannemers. Alleen dan zal de e-commerce kunnen overleven. Anders zal die zichzelf de das omdoen, denk ik, in een tijdperk waarin duurzaam en sociaal verantwoord ondernemen toch alsmaar belangrijker wordt.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Heel kort, ik was eveneens geschrokken toen ik dat nieuws over PostNL las. De vraag die mevrouw Gennez stelde is op dit moment dus wel heel actueel geworden. Wij weten natuurlijk allemaal dat als bol.com en Zalando met dergelijke lage prijzen gaan werken, en dan nog gratis aan huis leveren, er maar één groep het kind van de rekening is en in dit geval zijn het natuurlijk de onderaannemers. Zij hebben te maken hebben met die onderwaardering, zal ik maar zeggen, en worden uitgebuit. Ik denk dat we dat hier wel mogen stellen.

Ik las deze morgen ook het artikel in Het Laatste Nieuws en ik vond eigenlijk dat de grote baas van PostNL het toch wel heel gemakkelijk opneemt. Die heeft verklaard dat ze in de controles momenteel geen grote en structurele misstanden zien. Ze zegt: "Soms is er iets mis, zoals iemand die zijn rijbewijs niet bijheeft bij een identiteitscontrole." Ik vond het eigenlijk wel straf wat die mevrouw verklaarde, want ik kan mij niet voorstellen dat dat het enige is waar de sociale inspectie op focust.

Ik zou dus de vraag willen stellen om toch ook verder in te zetten op een doorlichting van al die pakjesbedrijven, dus ook van GLS.

Ik wil ook vragen, minister, welke vaststellingen de sociale inspectie dan wel heeft gedaan? Want het gaat toch veel verder dan iemand die zijn rijbewijs niet meeheeft? Kunt u daar nog meer details over geven?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik was van plan om er een actuele vraag over te stellen, maar toen zag ik dat collega Gennez over een gelijkaardig thema de vraag om uitleg stelde. Eerst over die andere groep, maar uiteraard zit het er mee in vervat. Ik vind een diepgaande discussie in de commissie, onder leiding van onze voorzitter, altijd boeiend en heb er dus geen actuele vraag over ingediend.

Ik ben wel de mening toegedaan die collega Gennez en collega Malfroot net geuit hebben, namelijk dat wij hier ook vanuit Vlaanderen assertief op moeten reageren. Ik denk dat uitbuiting, zoals men ze op vandaag onder meer bij PostNL toepast, zonder meer crimineel te noemen is. Dat is iets dat in het Vlaanderen van vandaag absoluut niet mag of kan gebeuren.

Ik was eigenlijk zeer verbijsterd toen ik de Nederlandse topvrouw – ze heeft haar naam ook niet gestolen: Liesbeth Kaashoek – hoorde spreken over het verhaal. Die zei: "Ik vind het idioot wat er de afgelopen dagen gebeurd is." Ik dacht ja, ze heeft het over wat PostNL gedaan heeft en ik vind 'idioot' eigenlijk nogal zacht omschreven voor de criminele feiten die ze hebben gepleegd of waarvan ze worden verdacht. Maar het woordje 'idioot' sloeg zelfs niet op waar PostNL van wordt verdacht. Het sloeg op de controles die onze overheden hebben gedaan en die het gerecht in gang gestoken heeft. Die vindt ze idioot. Ik denk dat er daar een levensgroot probleem zit. Er zijn zoveel bonafide bedrijven in Vlaanderen die daarvoor ook een slechte naam krijgen. We moeten dat bij de wortel aanpakken.

Minister, ik zou zeggen: ga mee voorop in die strijd. Overschrijd uw bevoegdheden. U hebt de volle steun van de N-VA. Laat zien dat er in Vlaanderen geen plaats is voor uitbuiting.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil daar graag bij aansluiten, enerzijds met dank aan de diensten om in deze sector te blijven optreden. Het is duidelijk dat de problemen niet weg zijn na de eerdere acties. Ik wil me ook graag aansluiten bij de verontwaardiging over de uitspraken van de CEO van het Nederlandse bedrijf, die de acties van de Belgische justitie en de Vlaamse inspectiediensten als crimineel bestempelde. Dat is de wereld op zijn kop. Ik hoop dat de bevoegde diensten hier

hard en duidelijk optreden en dat daarmee ook een duidelijk signaal wordt gegeven aan de hele sector.

Nu, dat kan niet alleen van de inspectiediensten komen, dat moet ook van het beleid zelf komen. Vandaar ook de vraag, minister, om met de sector verder in gesprek te gaan hoe die mistoestanden in de toekomst kunnen worden voorkomen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik wil aansluiten bij de woorden van afschuw van de collega's over wat er in die sector gaande is en zeker ook wat die dame vandaag in Het Laatste Nieuws allemaal zegt. Dat is, helemaal terecht, de wereld op zijn kop. Ik denk dat het gerecht hier absoluut moet ingrijpen. Als er dergelijke wan-toestanden zijn, kunnen we dat niet toelaten. We hebben allemaal de mond vol over 80 procent werkzaamheidsgraad en zoveel mogelijk mensen aan het werk, maar natuurlijk nooit met de bedoeling om mensen uit te buiten, wat blijkbaar toch gebeurt in die sector. Het is goed dat het gerecht daar hard optreedt.

Er is een verantwoordelijkheid voor alle overheden. Ik denk dat de federale overheid ermee bezig is om na te gaan hoe we het statuut van die mensen beter kunnen maken. Maar omgekeerd moeten we ook vanuit Vlaanderen de nodige inspecties doen en duidelijk laten blijken dat we dit niet zien als een vorm van goed werk in Vlaanderen anno 2022.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik had ook een vraag om uitleg ingediend over het voorval met de CEO van PostNL, de vrouw en haar uitspraken waar alle andere collega's naar hebben verwezen. Het is zeer logisch dat die vraag vervalt, en ik sluit me ook aan bij alle opmerkingen die hier gemaakt zijn.

De straffe uitspraken die in de krant gedaan werden, zijn straffer dan de uitspraken die we hebben gehoord toen we enkele maanden geleden het debat hebben gevoerd over de mensonterende omstandigheden die zijn vastgesteld. Toen was men eerder diplomatisch. En nu, omdat er toch opnieuw wordt opgetreden, worden er uitspraken gedaan die toch wel een soort van voeling met een zekere realiteit missen. Is het een cultuurverschil van hoe er in Nederland wordt gekeken naar e-commerce en werkomstandigheden? Ik denk het niet, ik weet het niet. Maar ik vind het alleszins heel opvallend. En ik sluit me dan ook aan bij alle oproepen van de collega's om die sector die – en daar zijn we het allemaal over eens – nodig is, zo menswaardig en in arbeidsomstandigheden zo fair en correct mogelijk te maken. Al die mensen die buiten de lijntjes kleuren, moeten hard aangepakt worden.

Een bijkomende vraag, minister, is of er contact is geweest van PostNL met de Vlaamse Regering, met uzelf. Zal er overleg zijn met hen om te horen waar die uitspraken vandaan komen en hoe ze kijken naar het feit dat er wordt opgetreden tegen mensen die buiten de lijntjes kleuren, en hoe zij de toekomst zien?

De voorzitter: Er is kamerbrede belangstelling.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Annouri, ik weet niet of u naar mijn antwoord hebt geluisterd, maar ik heb gezegd dat er op 8 maart contacten zijn geweest met de mensen van PostNL. Er werd wel een geloofsbelijdenis gedaan, maar als ik de laatste verklaring lees, blijkt er, om het voorzichtig uit te drukken, geen enkel schuldinzicht te zijn. En dat staat haaks op het gesprek dat we hebben gevoerd. We zullen dus zeker opnieuw contact opnemen. Ik vind dit verbijsterend.

U vraagt naar convenanten enzovoort. Ik vind het van belang dat we nu gaan voor een zeer goede samenwerking tussen het federale en het Vlaamse niveau. Een aantal belangrijke bevoegdheidselementen bevinden zich namelijk op het federale niveau, onder andere de arbeidsvoorwaarden. Zowel collega De Sutter als collega Dermagne hebben heel bijzondere bevoegdheden.

Maar ik vind ook dat we het niet mogen overlaten aan het federale niveau. Ik heb een aantal weken geleden in de plenaire vergadering gezegd dat samenwerking essentieel is voor controles in de pakjessector. Er zijn heel wat federale inbreuken. Ik ben tevreden met de samenwerking en wil mijn appreciatie uiten voor onze inspectiediensten, die samen sterk werk leveren.

Op dit ogenblik loopt er een federaal initiatief voor de regulering. Daar is men ook bevoegd voor. Ik ga zelf geen regulering doen waarvoor ik manifest niet bevoegd ben. Dat is de beste manier om alles wat we doen, als een kaartenhuis te laten instorten.

De reactie van PostNL geeft er wat mij betreft geen enkele blijk van dat ze de ernst van de situatie begrijpen. Ik vind dat zeer, zeer verontrustend en het maakt duidelijk dat die controles levensnoodzakelijk zijn, om minstens al te laten doordringen wat er hier aan de hand is.

Collega Malfroot, ik kan u geen details geven over het onderzoek. Het is een gerechtelijk onderzoek. Onze inspectiediensten zijn zelf gebonden door een geheimhoudingsplicht. Ik lees in de pers dat het gaat over zwartwerk, uitbuiting, tewerkstelling van personen zonder geldig verblijf, enzovoort. Het is een heel uitgebreid gamma aan zaken. Maar ik zou mij te ver wagen als ik daarover uitspraken zou doen. Dat kan ik dus niet.

Ik ben zeker bereid om de sector bij mij te roepen. Ik zou het zelfs een heel sterk signaal vinden, mochten we met de federale en de regionale regeringen samen aan zo'n convenant kunnen werken, om te tonen dat er niet met onze voeten wordt gerammeld.

Ik wil ook zelf toewerken naar een charter. Maar mijn eerste ambitie is nu om de rotte appels eruit te halen, de rotte werkomstandigheden aan te passen en dan een toekomst te schrijven voor de sector. Want ik wil absoluut niet dat de sector vanwege een paar rotte appels kapot gaat.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Wären het maar een paar rotte appels. Als ik het zo bekijk, dan werken al die grote postbedrijven – en er zijn er eigenlijk maar vier actief op onze markt – met hetzelfde systeem van onderaanneming, op bpost na, en moet dáár worden ingegrepen.

Ik denk dat we die vier grote spelers effectief bij ons moeten roepen. Wat mij betreft heel graag, samen met de Vlaamse, de Federale en alle regeringen die dit interessante land rijk is. Ik denk dat dit niet alleen schadelijk is voor de medewerkers bij die onderaannemers, maar ook voor de sector van de e-commerce en voor ons imago als beschaafd land. Ik ben er in elk geval beschaamd over.

Zo'n convenant met regulering op alle niveaus, een heel sterke handhaving en een proactief optreden van alle inspectiediensten lijkt mij dan ook meer dan ooit nodig. Ik zou er dan ook voor willen pleiten om de spelers op het matje te roepen.

De voorzitter: Dat is duidelijk en zal ook worden vervolgd.

De vraag om uitleg is afgehandeld.